

HEINRICH
VON KLEIST

KIRIK TESTİ

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

ALMANCA ASLINDAN ÇEVİREN: BARIŞ GÖNÜLŞEN

Genel Yayın: 5644

Hümanizma ruhunun ilk anlayış ve duyuş merhalesi, insan varlığının en müşahhas şekilde ifadesi olan sanat eserlerinin benimsenmesiyle başlar. Sanat şubeleri içinde edebiyat, bu ifadenin zihin unsurları en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir milletin, diğer milletler edebiyatını kendi dilinde, daha doğrusu kendi idrakinde tekrar etmesi; zekâ ve anlama kudretini o eserler nispetinde artırması, canlandırması ve yeniden yaratmasıdır. İşte tercüme faaliyetini, biz, bu bakımdan ehemmiyetli ve medeniyet dâvamız için müessir bellemekteyiz. Zekâsının her cephesini bu türlü eserlerin her türlüsüne tevcih edebilmiş milletlerde düşüncenin en silinmez vasıtası olan yazı ve onun mimarisi demek olan edebiyat, bütün kütlenin ruhuna kadar işliyen ve sinen bir tesire sahiptir. Bu tesirdeki fert ve cemiyet ittisali, zamanda ve mekânda bütün hudutları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi milletin kütüphanesi bu yönden zenginse o millet, medeniyet âleminde daha yüksek bir idrak seviyesinde demektir. Bu itibarla tercüme hareketini sistemli ve dikkatli bir surette idare etmek, Türk irfanının en önemli bir cephesini kuvvetlendirmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esirgemiyen Türk münevverlerine şükranla duyuluyum. Onların himmetleri ile beş sene içinde, hiç değilse, devlet eli ile yüz ciltlik, hususi teşebbüslerin gayreti ve gene devletin yardımı ile, onun dört beş misli fazla olmak üzere zengin bir tercüme kütüphanemiz olacaktır. Bilhassa Türk dilinin, bu emeklerden elde edeceği büyük faydayı düşünüp de şimdiden tercüme faaliyetine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiçbir Türk okuru için mümkün olamayacaktır.

23 Haziran 1941

Maarif Vekili

Hasan Âli Yücel

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

HEINRICH VON KLEIST
KIRIK TESTİ

ÖZGÜN ADI
DER ZERBROCHNE KRUG

ÇEVİREN
BARIŞ GÖNÜLŞEN

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2018
Sertifika No: 40077

EDİTÖR
AYCAN ÖZTOPLAR

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
DEFNE ASAL

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

I. BASIM, AĞUSTOS 2022, İSTANBUL

ISBN 978-625-429-216-3 (CİLTİ)
ISBN 978-625-429-215-6 (KARTON KAPAKLI)

BASKI

UMUT KAĞITÇILIK SANAYİ VE TİCARET LTD. ŞTİ.

KERESTECİLER SİTESİ FATİH CADDESİ YÜKSEK SOKAK NO: 11/1 MERTER

GÜNGÖREN İSTANBUL

Tel. (0212) 637 04 11 Faks: (0212) 637 37 03

Sertifika No: 45162

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında
gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla
çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL

Tel. (0212) 252 39 91

Faks (0212) 252 39 95

e-posta: info@iskultur.com.tr

www.iskultur.com.tr

HEINRICH VON KLEIST

KIRIK TESTİ

ALMANCA ASLINDAN ÇEVİREN:
BARIŞ GÖNÜLŞEN

TÜRKİYE BANKASI
Kültür Yayınları

Önsöz

Bu komedya, ben bilgisine ulaşamamış olsam da, tarihi gerçeklere dayalı olabilir. Aslına bakarsanız, bundan yıllar önce İsviçre’de gördüğüm bir bakır gravür bana esin kaynağı oldu. Gravürde ilk göze çarpan şey, kürsüsüne tüm vakarıyla yerleşmiş bir hâkimdi. Onun önünde, elinde kırık bir testiyle yaşlı bir kadın, yapılan haksızlığı anlatmak istercesine duruyordu. Yargıcın yüzüne doğru seslenmesinden davalı olduğu anlaşılan genç bir köylü, titrek bir biçimde kendini savunuyordu. Muhtemelen davada şahitlik etmiş olan bir genç kız (artık söz konusu suç hangi koşullarda gerçekleşmişse) anne ile damadın arasında, önlüğünün kenarını çekiştirerek duruyordu, öyle ki yalancı şahitliğe soyunmuş biri olsa yaptığından ancak onun kadar pişman görünebilirdi. Aynı anda (gözlerini genç kızdan az önce ayırmış olması muhtemel) mahkeme kâtibi, hâkimi göz ucuyla, Kreon’un Oedipus’a bakışına benzer bir şüphe ve güvensizlikle izliyordu. En altta da *Kırık Testi* yazısı vardı. Eser yanılmıyorsa Hollandalı bir ustaya aitti.

Kişiler

WALTER	Adalet müfettişi
ADAM	Belde hâkimi
LICHT	Kâtip
BAYAN MARTHE RULL	
EVE	Kızı
VEIT TÜMPEL	Bir köylü
RUPRECHT	Oğlu
BAYAN BRIGITTE	
UŞAK, MÜBAŞİR, HİZMETÇİLER vd.	

Olay Hollanda'da, Utrecht civarında bir belde geçür.

1. Sahne

Mahkeme Salonu

Adam oturmuş ayağını sarmaktadır. Licht girer.

LICHT

Ah, Tanrı aşkına söyleyin Adam kardeş,
Ne oldu size böyle? Şu halinize bir bakın!

ADAM

Ya, görün işte. Ayaklarınız varsa tökezlemek kader.
Yoksa bu düz zeminde takılıp düşecek ne var?
Ama sürçtü ayağım işte çünkü herkes
Sürçme taşını içinde taşır.*

LICHT

Ah dostum, ne diyorsunuz! Taş mı taşıyor herkes?

ADAM

Evet, içinde taşır!

LICHT

Hay aksi!

ADAM

Ne oldu?

* Kutsal Kitap'a gönderme:
İman eden sizler için bu taş değerlidir. Ama imansızlar için, "Yapıcıların reddettiği taş Köşenin baş taşı," "Sürçme taşı ve tökezleme kayası oldu." İmansızlar Tanrı'nın sözünü dinlemedikleri için sürçerler. Zaten sürçmek üzere belirlenmişlerdir. (1. Petrus 2:7-8, İncil, Yeni Çeviri 2009) (ç.n.)

LICHT

Laçka atanıza dayanıyor sizin soyunuz da,
Her şeyin başlangıcında tıpkı böyle tökezleyip düşen,
Sonra da bu düşüşüyle ün kazanan.
Yoksa siz de mi?

ADAM

Ee?

LICHT

Öyle mi yani?

ADAM

Ben... Galiba...

Yere düştüm burada diyorum yahu.

LICHT

Mecazen falan değil, gerçek anlamda yani?

ADAM

Evet, gerçek.

Çok kötü bir görüntü doğdu galiba.

LICHT

Bu olay ne zaman gerçekleşti peki?

ADAM

Demin, tam ben yataktan çıkarken oldu.

Sabah duasını bitirmek üzereydim ki

Ayaklarım birbirine dolaşıverdi sabah sabah;

Günün koşuşturmasına başlamadan evvel

Yüce Tanrımız burkuverdi ayağımı.

LICHT

Sol ayak galiba?

ADAM

Sol mu?

LICHT

Bu şişmiş olan?

ADAM

Elbette!

LICHT

Tanrı'nın hikmeti işte!

Zaten günahkârların yolunda yürümek zor.*

ADAM

Ayak! Ne? Zor! Neden?

LICHT

Şişmiş ayak...

ADAM

Şişmiş ayak!**

Bu da tıpkı diğer ayağım gibi şişti zaten.

LICHT

Kabul! Fakat siz de sağınıza karşı adil olun ama...

Yoksa sağ bu... ağırlığı kaldıramaz

Ve ahlaksızlığa kayması daha kolay olur.

ADAM

Ne alakası var?

Biri nereye kayarsa, öbürü de onu izler.

LICHT

Peki yüzünüz bu hale nasıl geldi?

ADAM

Yüzüm mü?

LICHT

Nasıl yani? Bilmiyorum demeyin.

ADAM

Yalancıym sanki. Nasıl görünüyor ki?

LICHT

Nasıl mı görünüyor?

ADAM

Evet dostum, nasıl?

* Kutsal Kitap'a gönderme:

*Ne mutlu o insana ki, kötülerin öğüdüyle yürümez,
Günahkârların yolunda durmaz,
Alaycılarının arasında oturmaz.*

(Mezmurlar 1:1, İncil, Yeni Çeviri 2009) (ç.n.)

** Yunanca kelime anlamı "şişmiş ayak" olan Oedipus'a gönderme yapılmaktadır. (ç.n.)

LICHT

İğrenç!

ADAM

Biraz daha açıklık getirseniz...

LICHT

Büyük eziyet,

Böyle bir vahşeti görmek. Yanağınızın bir parçası gitmiş.

Ne kadarı mı? Tartmadan bir şey söyleyemem.

ADAM

Bir yaşıma daha girdim!

LICHT

(Bir ayna getirir.)

İşte! İkna oldunuz mu?

Köpeklerin kovaladığı bir koyun

Dikenli çalılara attığında kendini,

Arkasında bırakacağı yün, sizin Tanrı bilir nerede

Bıraktığınız etten daha azdır.

ADAM

Hımm! Evet! Doğru. Hiç hoş görünmüyor.

Burnum da zarar görmüş.

LICHT

Gözünüz de.

ADAM

Gözümde bir şey yok dostum.

LICHT

Aa, işte şurada enine bir darbe izi var,

Kan oturmuş, Tanrı şahidim,

Öfkeli bir rençper vurmuş sanki.

ADAM

Elmacık kemiği o. İşe bakın,

Ben hiçbirini hissetmemişim yahu.

LICHT

Evet, evet! Kavganın ateşinde de öyle olur.

ADAM

Kavga mı? Ne kavgası! Ha, şu sobanın üzerindeki
Tanrı'nın cezası tekeyle kavga ediyordum kendimce.*
Şimdi hatırladım. Bir anda dengemi kaybettim,
Ellerim boşlukta havada çırpınırken,
Dün akşam sobanın askısına kurusun diye astığım
Pantolona sarıldım can havliyle. Pantolona yapışmışım,
Anlıyor musunuz, bir yandan da kendi kendime dedim ki,
Buna yapışmakla iyi etmedin seni aptal. Sonra
Pantolonun kemeri kopuverdi; ardından pantolonun
Kemer, pantolon ve ben, hep beraber
Devrildik ve ben de alnımı sobaya çarptım,
Tam çarptığım yerde de teke
Kenardan burnunu uzatmıştı.

LICHT

(Güler.)

İyi, iyi.

ADAM

Lanet olsun!

LICHT

Adam'ın ilk düşüşü,**
Sizi yataktan çıkaran bu.

ADAM

İlahi! Neyse, asıl ne diyecektim, yeni havadis var mı?

LICHT

Evet, var! Hay aksi,
Az daha unutuyordum.

ADAM

Neyi?

-
- * Sobadaki süsleme, Dionysos'un eşlikçilerinden iki boynuzlu, keçi ayaklı Pan'a gönderme. (ç.n)
 - ** Adam'ın düşüşüyle insanların cennetten kovulmasıyla sonuçlanan ilk günah anlatısına gönderme yapıyor. Baş karakterler bu yüzden Adam (Adem) ve Eve (Havva) şeklinde adlandırılmış. (ç.n.)

LICHT

Utrecht'ten gelecek
Beklenmedik bir ziyaretçi için hazırlık yapın.

ADAM

Ziyaretçi mi?

LICHT

Sayın Adalet Müfettişi geliyor.

ADAM

Kim geliyor?

LICHT

Adalet Müfettişi Bay Walter geliyor Utrecht'ten.
Kendisi idari teftiş gezisine çıkmış,
Gün içerisinde de bize uğrayacak.

ADAM

Bugün mü? Delirdiniz mi?

LICHT

Hiç şüphe yok efendim.
Holla'da, sınır köyündeymiş dün,
Oradaki yargı makamını teftiş etmiş.
Ardından da köylünün biri arabasındaki atlara,
Huisum'a gitmek üzere koşum vurulduğunu görmüş.

ADAM

Bugün, bizzat Adalet Müfettişi, Utrecht'ten buraya ha!
Teftişe, namuslu olan, kendi işini kendi gören,
Bu tip maskaralıklardan nefret eden adam,
Huisum'a geliyor ha, bize eziyet etmeye!

LICHT

Holla'ya kadar gelmişse Huisum'a kadar da gelir.
Önleminizi alın.

ADAM

Haydi canım.

LICHT

Benden söylemesi.

ADAM

Senden söylemesiymiş, masal bunlar hep.

LICHT

Köylü onu bizzat görmüş dedim ya, Tanrım!

ADAM

Kim bilir kimi görmüştür o gözü çapaklı pis herif.
Bu serseriler kel bir kafayı arkadan gördüler mi
Yüz sanır, ikisini birbirinden ayıramazlar
Bir borunun üstünde takıverin bir şapkayı,
Üzerine palto atın, altına da iki çizme,
Bu namussuzlar onu her istediğinize benzetir.

LICHT

İyi öyleyse, ne haliniz varsa görün,
Adalet Müfettişi bu kapıdan içeriye girene dek,
Devam edin siz inanmamaya.

ADAM

O mu bu kapıdan girecek?
Önceden hiç haber vermeden hem de.

LICHT

Kafayı çalıştıralım biraz! Önceki adalet müfettişi,
Müfettiş Wachholder değil ki bu!
Şimdi teftişi yapacak memur başkası, Müfettiş Walter.

ADAM

Müfettiş Walter olsun, ne fark eder!
Gidin başımdan yahu.
Adam memuriyet yeminini etmiş mi, etmiş.
Görevini de aynı bizler gibi, mevcut mevzuat
Ve âdetlere göre yerine getirecek işte.

LICHT

Ben yine size şunu söyleyeyim de: Müfettiş Walter
Holla'da dün aniden ortaya çıkmış,
Kasaları, evrakları kontrol etmiş,
Oradaki hâkim ile kâtibe
Görevden uzaklaştırmayı basmış.
Niçin? Bilmiyorum, *ab officio*.*

* "Görevinden alınmış" anlamına gelen Latince bir ifade. (ç.n)

ADAM

Yapma be! Bunu da köylü mü söyledi?

LICHT

Köylü söyledi, dahası da var...

ADAM

Eee, dahası ne?

LICHT

Madem bilmek istiyorsunuz.

Ev hapsi verilmiş hâkim,

Bu sabah nerede diye aranırken

Arkadaki ahırda, çatının

Tepedeki kirişine asılı halde bulunmuş.

ADAM

Ne diyorsunuz?

LICHT

O arada insanlar yetişip

İpi çözmüşler, her tarafını ovmuş, su vermişler,

Adamı basbayağı hayata döndürmüşler.

ADAM

Öyle mi? Döndürmüşler mi?

LICHT

Elbette şimdi mühürlenmiş

Naaşı kalkmışçasına,

Adamın hemen evi kapatılmış, kilitlenmiş.

Hâkimlik görevini de başkası üstlenmiş.

ADAM

Vah vah, görüyor musun bak! Savsak bir tipti...

Ama onun dışında namusluydu, yeminle bak.

Beraber iyi vakit geçirilen bir herifti;

Gelgelelim feci ihmalkârdı, onu da söylemek lazım.

Adalet Müfettişi bugün de Holla'daysa

Zavalılığın durumu kötü galiba, öyle anlaşıyor.

LICHT

Sadece bu hadise yüzünden, dedi köylü,

Adalet Müfettişı buraya gelememiş,
Ama öğlene kesinlikle burada olacakmış.

ADAM

Öğlene ha! İyi o zaman arkadaş!
Bana dostluğunuzu gösterin şimdi.
Bir el diğerini yıkar, biliyorsunuz.
Ben de sizin belde hâkimi olma isteğinizi biliyorum,
Tanrı şahit, bunu hak ediyorsunuz da, doğruya doğru.
Bugün onun fırsatı gelmiş değil tabii,
Bugün kâsenin sizden uzaklaştırılmasına
İzin vereceksiniz.*

LICHT

Ben, belde hâkimi ha! Neler düşünüyorsunuz
Benim hakkımda?

ADAM

Hitabet sanatıyla aranız iyi;
Amsterdam'daki bir okuldan gelmenize karşın
İstesiniz Cicero bilginizle tez yazabilirsiniz.
Bugün mevki hırsınızı bastırın ama olur mu?
Maharetinizle kendinizi gösterebileceğiniz
Böyle durumlar ileride karşınıza çok çıkacak.

LICHT

Arkadaşız biz! Bunlara hiç gerek yok.

ADAM

Biliyorsunuz, büyük Demosthenes de**
Susmuş zamanında. Onu örnek alın siz de.
Her ne kadar Makedonya kralı olmasam da
Ben de minnettarlığımı gösterebilirim kendimce.

-
- * Kutsal Kitap'a gönderme:
Biraz ilerledi, yüzüstü yere kapanıp dua etmeye başladı. "Baba" dedi, "Mümkünse bu kâse benden uzaklaştırılsın. Yine de benim değil, senin istediğin olsun." (Matta 26:39, İncil — Yeni Çeviri 2009) (ç.n.)
 - ** Yunan siyasetçi Demosthenes (MÖ 384–322) Büyük İskender'in hazinesini yönetirken Atina'ya sığınmış olan Makedonyalı Harpalus'tan rüşvet aldığı gerekçesiyle yargılanmış ve hapse mahkûm edilmiştir. (ç.n.)

LICHT

Benden şüphelenmenize gerek yok, onu söyleyeyim.
Şimdiye dek ben hiç?

ADAM

Bakın ben, ben de kendi adıma
O büyük Yunan'ın izinden gidiyorum.
Bir konuşma da teminatlar
Ve faizler konusunda hazırlansın:
Kim bu konuda süslü laflar etmek ister ki?

LICHT

Edilmez tabii!

ADAM

Bu tür suçlamalardan yana temizim ben,
İnanın bana! Bunların hepsini toplasanız,
Arsız bir ışık huzmesinin bile ürktüğü günün,
Gecesine doğmuş bir titreme ya eder ya etmez.

LICHT

Biliyorum, evet.

ADAM

Aman canım! Bir hâkimin, hâkim kürsüsünde
Oturmadığı zamanlarda ille bir kutup ayısı gibi
Ağırbaşlı olmasının bir anlamı da yok elbette.

LICHT

Ben de öyle düşünüyorum.

ADAM

O halde, gelin dostum,
Beraber biraz şu evrak
Arşivine geçelim.
Dosya yığınıni öyle biriktirmişim ki
Babil Kulesi gibi duruyor hepsi.

2. Sahne

*Sahneye bir uşak girer. Öncekiler.
Daha sonra iki hizmetçi kız.*

UŞAK

Tanrı yardımcınız olsun Hâkim Bey! Müfettiş Walter
Size selam ediyor, kendisi birazdan burada olacak.

ADAM

Of Tanrım, of! Holla'da
Bitmiş mi işi tamamen?

UŞAK

Evet, Huisum'da şu anda.

ADAM

Hey! Liese! Grete!

LICHT

Sakin olun, sakın olun!

ADAM

Ah arkadaşım, ah!

LICHT

Siz de teşekkürlerinizi iletin.

UŞAK

Yarın da buradan Hussahe'ye geçeceğiz.

ADAM

Ne yapayım ben şimdi? Kime ne iletayım?

(Giysilerine atılır.)

1. HİZMETÇİ KIZ

(Girer.)

Geldim beyim.

LICHT

Pantolonunuzu giyin. Çıldırdınız mı?

2. HİZMETÇİ KIZ

(Girer.)

Buyurun, geldim Hâkim Bey.

LICHT

Geceliğini alın.

ADAM

(*Arkasına bakar.*)

Kim o? Müfettiş Bey mi?

LICHT

Yok, hizmetçi o.

ADAM

Boyunbağı! Cübbe! Yaka!

1. HİZMETÇİ KIZ

Önce yelek!

ADAM

Ne? Gecelik çıksın! Acele edin!

LICHT

(*Uşağa döner.*)

Müfettiş Bey'in gelişinden

Büyük memnuniyet duyacağız.

Onu karşılamak için de hemen

Gereken hazırlıkları yapıyoruz. Kendisine bunu iletin.

ADAM

Kahretsin! Hâkim Adam

Özürlerini iletiyor.

LICHT

Özür mü?

ADAM

Özür.

Yolda mı kendisi şu anda?

UŞAK

Henüz konukevinde. Demirciyi çağırdı,

Arabasının bir yeri kırılmış.

ADAM

İyi olmuş. Benden tavsiye.

Demirci tembeldir. Mazeretlerimi iletiniz.

Az daha boynum, bacaklarım kırılıyordu,

Buyurun bakın, dehşet bir halde şu görünüşüm;
En ufak bir korkuda hemen bağırsaklarım boşalıyor.
Hastayım sanki.

LICHT

Aklınızı mı yitirdiniz? Müfettiş bey buyursun gelsin.
Şey mi yapsak?

ADAM

Ne diyorsun!

LICHT

Ne?

ADAM

Lanet olsun,
Durum iyi değil, müshil almışım sanki!

LICHT

Hah, adamın yolunu aydınlatmadığınız kalmıştı bir.

ADAM

Margarete! Hey! Kemik torbası seni! Liese!

HER İKİ HİZMETÇİ

Buradayız. Ne istemiştiniz?

ADAM

Çabuk diyorum yahu...
İnek peyniri, jambon, tereyağı, sosisler, şişeler;
Arşivden halledin! Çabuk dedim, bak!
Sen değil. Diğeri. Bön bön bakan! Sen, evet!
Tanrı aşkına, Margarete! Liese ahırın hizmetçisi,
Sen, arşive!

(1. hizmetçi çıkar.)

2. HİZMETÇİ KIZ

Düzgün söyleyin de anlayalım sizi!

ADAM

Kapa çeneni, diyorum sana!.. Haydi, çabuk!
Peruğumu hallet!
Yürü yürü! Kütüphaneye! Hızlıca haydi! Uç!

(2. hizmetçi çıkar.)

LICHT

(Uşğa döner.)

Müfettiş Bey'in başına, yolculuğunda

Umarım kötü bir şey gelmemiştir?

UŞAK

Geldi ya! Yolda çukura denk gelip devrildik.

ADAM

Hay, ağzı!.. Zavallı ayağım! Çizmeler bir türlü...

LICHT

Aman aman efendim! Devrildik mi dediniz?

Başka bir hasar, yara bere?

UŞAK

Önemli bir şey yok.

Beyefendi elini hafif incitti.

Arabanın oku kırıldı.

ADAM

Boynu kırılıyordu, ah!

LICHT

Eli incindi, ha! Aman Tanrım! Demirci geldi mi

Peki hemen?

UŞAK

Evet, geldi araba için.

LICHT

Ne?

ADAM

Doktor, demek istediniz siz.

LICHT

Ne?

UŞAK

Arabanın oku için mi?

ADAM

Yok yahu! Eli için.

UŞAK

Bana müsaade beyler. Bu adamlar hafiften sıyırmış.

(Çıkar.)

LICHT

Demirciyi kastetmiştim ben.

ADAM

Kendinizi açık ediyorsunuz dostum.

LICHT

Nasıl ediyorum?

ADAM

Sıkılğan duruyorsunuz.

LICHT

Ne!

(1. hizmetçi girer.)

ADAM

Hey! Liese!

Elindeki ne?

1. HİZMETÇİ KIZ

Braunschweig sosisi Hâkim Bey.

ADAM

Vesayet belgeleri bunlar.

LICHT

Ben mi sıkılğanım?

ADAM

Bunlar yine arşive gidecek.

1. HİZMETÇİ KIZ

Sosisler mi?

ADAM

Sosisler! Ne sosisi! Bunlar kâğıt.*

LICHT

Bir yanlış anlama oldu.

2. HİZMETÇİ KIZ

(Girer.)

Kütüphanede,

Hâkim Bey, peruğu bulamadım.

* Vesayet belgeleri sosisleri sarmak için kullanılmış. (ç.n.)

ADAM

Neden bulamadın?

2. HİZMETÇİ KIZ

Hımm! Acaba siz...

ADAM

Ne yapmışım?

2. HİZMETÇİ KIZ

Dün akşam...

Saat on birde...

ADAM

Ne olmuş? Söyleyecek misin?

2. HİZMETÇİ KIZ

Ay, geldiniz de eve

Peruğunuz yoktu, hatırlayın.

ADAM

Peruksuz mu geldim ben?

2. HİZMETÇİ KIZ

Aynen öyle.

Liese burada, kendisi de şahit.

Diğer peruğunuz da perukçuda.

ADAM

Yani ben?

1. HİZMETÇİ KIZ

Evet, yeminle, Sayın Hâkim Adam!

Dımdızlaktınız döndüğünüzde;

Düştüğünüzü söylediniz, hatırlamıyor musunuz?

Hatta başınızdaki kanı ben yıkamak zorunda kaldım.

ADAM

Utanmazlar sizi!

1. HİZMETÇİ KIZ

Doğruyu söylemek de mi yasak?

ADAM

Kapa çeneni dedim, söylediklerin doğru değil.

LICHT

Yaranız dün akşamdan beri mi var?

ADAM

Yok, bugün oldu.

Yara bugünden, peruk meselesi dünden.

Başımda beyaz pudralı taşıyordum onu,

Şapkayla beraber, saygıdan; sadece,

Eve girerken yanlışlıkla çıkardım demek.

Bunlar neyi yıkamış, onu bilmiyorum.

– Şeytan görsün yüzünü, inine git sen!

Arşiv odasına!

(1. hizmetçi çıkar)

Sen git, Margarete!

Zangoç kardeş kendininkini ödünç versin;

Benimkine bu sabah kedinin

Yavruladığını dersin, pis şey! Yavrulamış,

Benim yatağın altında yatıyor, şimdi anımsadım.

LICHT

Kedi mi? Ne? Yoksa siz?

ADAM

Gerçek söylüyorum.

Beş enik; sarı ve siyah, biri de beyaz.

Siyahları Vecht'te* boğma düşüncem var.

Ne yapalım? Yoksa birini almak ister misiniz?

LICHT

Peruğun içinde mi?

ADAM

Şeytan alsın götürsün beni buralardan yahu!

Peruğu bir sandalyenin üstüne

Asmıştım ben, geceleyin yatağa giderken

Sandalyeye çarptım, peruk da yere düştü...

LICHT

Ardından da kedi ağzına aldı...

ADAM

Tanrım!

* Ren Nehri'nin Utrecht şehrine uzanan kolu. (ç.n.)

LICHT

Yatağın altına taşıdı, içine yavruladı.

ADAM

Ağzına mı? Hayır...

LICHT

Hayır mı? Nasıl peki?

ADAM

Kedi mi? Yok daha neler!

LICHT

Değil mi? Yoksa belki de sizdiniz?

ADAM

Ağzıma mı? Galiba...

Ayağımla yatağın altına ittirdim ben bugün

Görünce.

LICHT

Tamam, tamam.

ADAM

Namussuzlar!

Bunlar çiftleşiyorlar,

Sonra buldukları yere yavruluyorlar.

2. HİZMETÇİ KIZ

(*Kıkırdıyor.*)

Gideyim mi ben o zaman?

ADAM

Evet, benim de selamımı söyleyin

Siyah entarili hanıma, zangocun eşine.

Peruğu ben bugün, hiç zarar görmeden

Gün içinde geri göndereceğim;

Adama hiçbir şey demene gerek yok.

Anladın mı beni?

2. HİZMETÇİ KIZ

Tamam, hemen hallediyorum.

(*Çıkar.*)

3. Sahne

Adam ve Licht.

ADAM

Bugün içimde kötü bir his var Licht dostum.

LICHT

Hayırdır, neden?

ADAM

Her şey üstüme üstüme geliyor sanki.

Bugün bir de duruşma günü, değil mi?

LICHT

Elbette.

Davacılar kapı önünde birikmeye başladı bile.

ADAM

Rüyamda bir davacı yakama yapışmış,

Hâkim kürsüsünün önüne sürüklüyor beni; bense,

Bense aynı anda oradaki hâkim kürsüsünde oturuyorum,

Aşağıdaki bana saydırıyorum, azarlıyorum, aşağılıyorum

Ve kendimi zincire vurulmaya mahkûm ediyorum.*

LICHT

Nasıl? Siz kendi kendinizi mi?

ADAM

Gerçek söylüyorum, inanın.

Bunun ardından ikimiz tekrar bir olup kaçıyoruz

Ve ormanda, çamların altında

Gecellemek zorunda kalıyoruz.

LICHT

O zaman?.. Rüyanız gerçek mi?

ADAM

Ağzınızdan yel alsın.

Rüya değilse bu, diyelim ki değil, o halde

İşlerimi engellemek için bir tür eşek şakası olmalı!

* Sophokles'in Kral Oedipus'una gönderme yapılmaktadır. (ç.n.)

LICHT

Çocukça bir korku bu! Siz adalet müfettişinin
Huzurunda kurallara uygun davranın,
Hâkim kürsüsünde tarafların hakkını verin,
Aşağılanıp azarlanan hâkim rüyasının
Bir şekilde gerçekleşmemesi için yeter bu zaten.

4. Sahne

Adalet Müfettişi Walter girer. Öncekiler.

WALTER

Merhaba Hâkim Adam, selamlar.

ADAM

Aa, hoş geldiniz!
Hoş geldiniz, beyefendi, Huisum'a hoş geldiniz!
Kim derdi ki Tanrı bize günün birinde,
Bizi bu kadar sevindiren bir misafir bahşedecek.
Bunun rüyasını bu sabah saat sekizde görsem
Böyle büyük bir mutluluk duymazdım, inanın.

WALTER

Gelişim biraz apar topar oldu, farkındayım;
Devlet hizmetinde çıktığımız bu yolculukta
Misafir olduklarımız, bizi samimi bir veda selamıyla
Yolcu etsinler yeter, bununla mutlu oluyoruz işte.
Bu arada geldiğimde söylediğim selamı
Samimiyetle söylediğimi de biliniz.
Utrecht'teki Yüksek Mahkeme kırsal alandaki
Yargı hizmetlerini iyileştirmek istiyor;
Malum, bazı yönlerden eksikler görünüyor.
İstismarlara yönelik de sert bir yönerge bekleniyor.
Gelgelelim *benim* bu gezideki görevim henüz
Sert davranmayı içermiyor, sadece izlemem gerekiyor,

Cezalandırmam değil; her şeyi olması
Gerektiği gibi bulamazsam da
Hoş görülebilir ölçüde olduğu sürece,
Bundan memnuniyet duyacağım.

ADAM

Bu kadar asil bir düşünüşü ne kadar övsek az, gerçekten.
Siz efendim, şurada burada, kuşkum yok ki
Eski âdetlerde haklı olarak eksikler bulabilirsiniz;
Hele bir de bunlar Hollanda'mızda
Kaiser V. Karl'dan beri mevcutsa, değil mi efendim:
Neler geliyor akla, insan düşünüp durunca neler bulmaz ki?
Dünya bir gemi, denmiş atasözümüzde,
Akıl yelkeni, fikir dümeni,
Kolla kendini, göreyim seni;
Biliyorum, bu ara herkes Pufendorf* okuyor.
Gelgelelim Huisum da dünyanın küçük bir parçası
Ve genel akıldan payını ancak bu parça kadar alıyor,
Ne daha fazla ne de daha eksik.
Huisum'da adalet sorunlarını en iyi şekilde özdüğünüzde,
Şuna inanın ki beyefendi,
Siz daha sırtınızı dönmeye fırsat bulamadan,
Bu adalet sizi derhal tatmin edecektir, emin olun.
Ama siz adaleti bugün bu makamda
Arzu ettiğim gibi bulacağım diyorsanız,
İstedığınız henüz çok açık olmadığı için,
Bu da mucize olur.

WALTER

Yönetmelikler eksik henüz, çok doğru.
Bununla beraber haddinden fazla yönetmelik de var,
Çoğunun ayıklanması zorunlu olacak.

ADAM

Evet, kocaman bir elek lazım. Hepsi çöp! Çoğu çöp, evet!

* Baron Samuel von Pufendorf (1632-1694) Alman Aydınlanması'nın habercilerinden biri olmuş hukukçu, filozof ve siyasetçi. (ç.n.)

WALTER

Şuradaki Kâtip Bey mi?

LICHT

Kâtip Licht,

Yüksek emirlerinize amadedir. Hamsin Yortusu'nda

Memuriyetimin dokuzuncu yılı dolacak efendim.

ADAM

(*Bir sandalye getirir.*)

Buyurun, oturun.

WALTER

Yok, kalsın.

ADAM

Taa Holla'dan geliyorsunuz.

WALTER

İki mil hepsi hepsi. Sahi, siz nereden biliyorsunuz bunu?

ADAM

Nereden? Zât-ı âlinizin uşağı...

LICHT

Bir köylü söyledi,

Holla'dan gelmiş, az önce buraya uğramıştı.

WALTER

Bir köylü mü?

ADAM

Hizmetinizdedir.

WALTER

Evet, öyle! Orada

İşimizi yaparken sahip olmamız gereken

Hevesimizi, keyfimizi kaçırın,

Hoş olmayan bir olay cereyan etti.

Duymuşsunuzdur belki?

ADAM

Doğru mu gerçekten beyefendi? Hâkim Pfaul,

Ev hapsine mahkûm olduğu için,

O ümitsizlikle aptalca davranıp

Kendini asmış, öyle mi?

WALTER

Elbette bir çuval inciri de berbat etti.
Durum önceden yalnızca bir karışıklık,
Bir düzensizlik olarak görülürken,
Şimdi, sizin de bildiğiniz gibi, yasaların izin vermediği
Bir yolsuzluk görünümü aldı.
Kaç kasanız vardı sizin?

ADAM

Şu anda hizmet veren beş.

WALTER

Nasıl beş? Ben zannediyordum ki..
Dolu kasalar, değil mi?
Ben yalnız dört zannediyordum...

ADAM

Affedersiniz!
Ren taşkını bağışları kasasıyla beraber mi?

WALTER

Ren taşkını bağışları kasasıyla beraber!
Elbette şu anda Ren'de taşkın yaşanmıyor,
Dolayısıyla bağış da toplanmıyor.
Bu arada, bugün mahkeme gününüz sizin, değil mi?

ADAM

Yani siz bizim?..

WALTER

Nasıl?

LICHT

Evet, haftanın ilk mahkemesi.

WALTER

Eh, benim dışarıda, girişte gördüğüm
İnsan kalabalığı, onlar da o zaman...

ADAM

Evet öyle...

LICHT

Davacılar, mahkeme için toplanmışlar.

WALTER

İyi. Bu durum benim hoşuma gitti baylar.
Bu insanları içeri alalım derseniz.
Duruşmalarda ben de hazır bulunayım;
Huisum'da duruşmalar nasıl yapılıyor görmüş olurum.
Bu bittikten sonra da
Kayıtlara, kasalara bakarız.

ADAM

Nasıl emrederseniz.
Mübaşir! Hey! Hanfriede!

5. Sahne

2. hizmetçi girer. Öncekiler.

2. HİZMETÇİ KIZ

Zangocun hanımının selamı var Sayın Hâkim Adam;
Normalde size peruğu memnuniyetle verirmiş ama...

ADAM

Nasıl? Vermedi mi yani?

2. HİZMETÇİ KIZ

Bugün sabah vaazı olduğunu söyledi.
Zangocun kendisi birini takıyormuş,
Diğeri de kullanılmaz haldeymiş,
Bugün perukçuya gidecekmiş o da.

ADAM

Kahretsin!

2. HİZMETÇİ KIZ

Ama yine de zangoç gelir gelmez
Eşi hemen size onunkini gönderecek.

ADAM

Saygınlığım söz konusu, beyefendiciğim...

WALTER

Ne oldu?

ADAM

Tesadüf işte, hem de epey talihsiz bir tesadüf;
İki peruğum da gitmiş. Şimdi de üçüncüsü,
Ödünç almak istediğim gelmiyor:
Duruşmalara dımdızlak çıkmak zorunda kalacağım.

WALTER

Cascavlak!

ADAM

Tanrım, evet, evet!
Bir hâkim olarak, böyle görünüşümden utansam da
Peruğum olmadan...
Bir de beldenin dış çiftliğine mi sorsam,
Belki de araziyi işleten adamda vardır?

WALTER

Çiftlikten, ha!
Burada başka kimse vermez mi ki?

ADAM

Vermez aslında ama...

WALTER

Vaiz verir belki.

ADAM

Vaiz mi? O...

WALTER

Ya da okul müdürü.

ADAM

Ondalık* kaldırıldığından beri, değerli beyefendi,
Ben de bu işleme bizzat refakat ettiğimden beri,
Her iki görevliyi de hesaba katamıyorum maalesef.

WALTER

Ee, ne olacak o zaman Sayın Hâkim? Nasıl olacak?
Duruşma şimdi, ne yapılacak o halde?
Saçlarınız uzayana kadar beklemeyi mi düşünüyorsunuz?

* *Sackzehnde*: Köylülerin vaize ve okul müdürüne çuvala konmuş ürünün onda birini vererek yaptıkları aynı ödeme. (ç.n.)

ADAM

O halde izin verirsiniz, çiftliğe haber yollayalım.

WALTER

Ne kadar uzakta bu çiftlik?

ADAM

Yarım saat kadar sürer

En fazla.

WALTER

Ne, yarım saat mi!

Sizin duruşma saatiniz geldi ama.

Acele edin! Bugün daha Hussahe'ye gitmem gerek.

ADAM

Acele edin! Evet...

WALTER

Eh, siz de kafanızı pudralayın o zaman!

Tanrı aşkına, peruklarınızı nasıl kaybettiniz?

Ne yapıyorsanız yapın artık. Acelem var.

ADAM

O da var.

MÜBAŞİR

(Girer.)

Mübaşiri emretmişsiniz.

ADAM

Bu arada ben,

İyi bir kahvaltıyla, Braunschweig'dan gelme sosisim,

Küçük bir bardak Danziger likörüyle ağırlasam sizi...

WALTER

Çok teşekkür ederim.

ADAM

Hiç sorun değil, hemen!

WALTER

Teşekkürler, ben yedim zaten.

Siz gidin şimdi, zamanınızı değerlendirin, ben de

Bu süreyi defterime birkaç not almak için kullanacağım.

ADAM

Peki, nasıl emrederseniz.

Gel, Margarete!

WALTER

Kötü yaralanmışsınız siz Hâkim Adam.

Düştüğünüz de mi oldu?

ADAM

Bayağı ölümcül bir darbe aldım.

Bu sabah, yataktan ineyim derken

Aldığım o darbeye, inanın, Sayın Müfettiş Bey,

Odamda yere değil, mezara düşüyorum zannettim.

WALTER

Üzüldüm. Beterinden saklasın, daha kötü sonuçları

Olmaz ama değil mi?

ADAM

Sanmıyorum. Vazifemi yerine getirmemi

Fazla engellemesin yeter...

İzninizle ben çıkayım!

WALTER

Gidin, gidin!

ADAM

(*Mübaşire*)

Davacıları çağır sen. Haydi bakayım!

(*Adam, hizmetçi kız ve mübaşir çıkar.*)

6. Sahne

Bayan Marthe, Eve, Veit ve Ruprecht girer.

Walter ve Licht arka planda.

BAYAN MARTHE

Sizi testi parçalayan serseriler, sizi!

Ödeteceğim size bunun bedelini, görürsünüz!

VEIT

Sakin olun bakalım Bayan Marthe!

Ne olacağına burada karar verilecek, göreceğiz.

BAYAN MARTHE

Öyle tabii. Karar verilecek.

Görürsünüz siz. Ukalalık yapın bakalım.

Testi benim, kırılmış testi, bir de karar verilecek şimdi.

Benim ortadan kırılmış testime kim ne kararı verecek?

Burada olsa olsa testimin ortadan kırılmış halde kalmasına

Karar verilecek. Böyle bir karar için ben

Kırılmış parçaları vermeye bile tenezzül etmem.

VEIT

Kendinizi hakkıyla savunur, kazanırsanız,

Kırılmış olanın yerine yenisini koyacağım dedim size.

BAYAN MARTHE

Yerine yenisini koyacakmış.

Haklı çıkabilirsem, yerine yenisiymiş.

Testiyi koysun bakalım yerine, bir denesin,

Rafa koysun bakalım! Koysun yerine!

Ayakta tutacak iskeleti kalmamış ki duracak,

Oturacak hali kalmamış testiyi koysun yerine!

VEIT

Yahu, dinleyin bir! Yaygara edecek ne var?

Başka ne yapılabilir ki?

İçimizden biri sizin testinizi kırmışsa,

Zarar neyse tazmin etmesi gerekir.

BAYAN MARTHE

Tazmin edecekmiş!

Sanki hayvanıma zarar verdi, onu ödeyecek.

Adliye çanak çömlekçi mi demek istiyor bu?

Devlet görevlileri gelecekler de

Önlüklerini bağlayıp testiyi fırına verecekler,

Zararı tazmin etmektense içine

Başka bir şey koysunlar bari.

Tazmin edecekmiş!

RUPRECHT

Bırak onu baba. Beni dinle sen. Cadalo!z!
Kırık testi değil onu sinirlendiren,
Düğün hazırlıklarında delik açılması. O da
Burada zorla onu yamamayı düşünüyor.
Benimse dediğim dedik:
O kahpeyi bundan sonra dünyada almam ben.

BAYAN MARTHE

Kibirli bebe, seni! Düğünü yamayacakmışım, ha!
O düğün ki testinin, kırılmamış olsa, tek bir parçası,
Benim yapacağım yamanın bir ipliğı bile etmez.
O düğün pırıl pırıl önümde dursa şimdi,
Testinin dün o rafta durduğı gibi,
Onu alır kulplarından sıkı sıkıya tutup
Vurur, kafasında parça parça ederdim,
Parçalarını toplayıp da yamamayı istemezdim!
Yamayacakmış diyor ya!

EVE

Ruprecht!

RUPRECHT

Defol, seni!..

EVE

Ruprecht, sevgilim!

RUPRECHT

Gözüm görmesin seni!

EVE

Yalvarıyorum sana.

RUPRECHT

Seni ahlaksız!.. Ne olduğunu söylemeye dilim varmıyor.

EVE

Seninle bir kere baş başa konuşabilsek...

RUPRECHT

Konuşacak bir şey yok!

EVE

Sen şimdi alayına teslim olacaksın ya Ruprecht,
Kim bilir, tüfeğini eline aldıktan sonra seni
Bir daha belki görürüm belki göremem.
Savaş bu, düşün bak, gittiğin yer savaş:
Benden böyle kinle, küskün mü ayrılmak istersin?

RUPRECHT

Küskünlük? Hayır, Tanrı esirgesin, istemem onu.
Tanrım sana sağlık, sıhhat, mutluluk bağışlasın,
Olabildiğince. Ama olur da bu savaştan
Sağlıkla, sağlam bir bedenle dönersem,
Huisum'da seksen yaşına kadar yaşarsam,
Ölürken yine sana şöyle sesleneceğim: Kahpe!
Mahkemede de yemin edeceksin, tasdiklenecek bu.

BAYAN MARTHE

(Eve'ye.)

Çekil, git! Ne dedim ben sana? Ne diye
Küfür ettiriyorsun kendine? Sana uygun olan,
Onbaşı Tahtabacak Bey, orduda
Kendi mangasına komuta eden adam.
Savaşta mangasına sırtını yaslayacak olan
Şurada durmuş boş boş bakan bu herif değil.
Nişan, düğün bugün, vaftiz de olsaydı bugün
Yine haklı olurdum,
Kabarması testime kadar uzanan
Bu kibri ayaklarım altına alabilseydim
Cenazeme bile katlanabilirdim, inan.

EVE

Anne!

Bırakın testiği şimdi! Bir bakayım, şehirde
İstedüğümüz gibi birleştirebilecek
Becerikli bir usta bulabilecek miyim?
Hiç olmazsa o zaman, biriktirdiğim
Tüm parayla kendinize yenisini alın.

Hirodes* zamanından kalma olsa dahi
Topraktan yapılma bir testi uğruna,
Kim böyle bir kargaşa, bu kadar çok sorun çıkarır?

BAYAN MARTHE

Anlıyor gibi konuşuyorsun.
Eline, boynuna pranga takıp pazar günü kilisede
Günahının kefareti ödemek ister misin?
Senin tertemiz namın, bu testinin içindeydi ve
Senin, benim ve Tanrı'nın gözünde olmasa da
Dünyanın gözünde onunla beraber parçalanmış oldu.
Benim zanaatkârım da Hâkim işte; cellat,
Sopa ve kırbaç darbeleri gerekli burada bir de;
Bizim ak namusumuz ateşe atılacaksa
Bu testi yeniden böyle sırlanacaksa
Yakılsın odun yığınları üstünde serseriler.

7. Sahne

Adam cüppesi üzerinde fakat peruksuz girer. Öncekiler.

ADAM

(Kendi kendine)

Ah, Eve'ciğim. Bak şu işe! O çam yarması serseri,
Ruprecht! Bu ne yahu! Tüm ailesi burada!
Beni bana mı şikâyet edecek bunlar yoksa?

EVE

Canım annem, gel benimle, haydi,
Bu uğursuz odadan kaçıp gidelim!

ADAM

Dostum! Söylesenize, neymiş bunların şikâyeti?

-
- * Hirodes (d. MÖ 74/MÖ 73 – ö. MÖ 4 Kudüs) Roma İmparatorluğu tarafından Yahudiye eyaletine atanan Yahudi kralı; Matta İncili'nde Masumların Katli hikâyesinde adı geçer. (ç.n.)

LICHT

Ne bileyim? Kuru gürültü; ıvır zıvır şeyler işte.
Bir testi kırılmış, diye duydum ama...

ADAM

Testi, ha! Öyle mi? Ha! Yahu, kim kırmış bu testi?

LICHT

Kim mi kırmış?

ADAM

Evet dostum.

LICHT

Canım bir oturun siz. Öğrenirsiniz elbet.

ADAM

(Gizlice.)

Eve'ciğim!

EVE

(Aynı şekilde.)

Yaklaşmayın.

ADAM

Bir konuşsak.

EVE

Dinlemek istemiyorum.

ADAM

Şikâyetiniz ne?

EVE

Bana yaklaşmayın dedim size.

ADAM

Eve'ciğim! Rica ediyorum. Ne demek oluyor bu şimdi?

EVE

Eğer hemen gitmezseniz!..

Size rahat bırakın beni dedim.

ADAM

(Licht'e.)

Dostum, siz dinleyin lütfen, dayanamayacağım ben.

Kaval kemiğimdeki yara bende bulantı yapmaya başladı,

İyisi mi davayı siz görün, ben yatmak istiyorum.

LICHT

Yatmak mı? Siz mi? Olacak şey mi, çıldırdınız herhalde?

ADAM

Yahu, kahretsin. İstifra edeceğim galiba.

LICHT

Yok, kesin delirdiniz siz ciddi ciddi.

Daha yeni gelmediniz mi?

Neyse, bana ne canım.

Müfettiş Bey'e söylersiniz o halde.

Belki izin verir kendisi. Neyiniz var anlamadım ben.

ADAM

(*Yine Eve'ye.*)

Eve'ciğim! Yalvarırım! Şu yaralarımı gör!

Nedir bana getirdiğiniz şikâyet konusu?

EVE

Duyacaksınız birazdan.

ADAM

Annenizin elinde tuttuğu, oradaki testi mi

Benim şey ettiğim?..

EVE

Evet, kırık testi sadece.

ADAM

Daha başka bir şey yok mu?

EVE

Başka bir şey yok.

ADAM

Başka bir şey yok mu? Kesin yok değil mi?

EVE

Bakın size söylüyorum, gidin. Beni rahat bırakın.

ADAM

Dinleyin, Tanrı'nın adını veriyorum akıllı olun,
benden söylemesi.

EVE

Utanmaz adam!

ADAM

Sağlık karnesinde
Yazıyor ismi şimdi gotik harflerle, Ruprecht Tümpel.
Burada taşıyorum cebimde hazır ve nazır;
Duydun mu hıştırtısını Eve'ciğim? Bak,
İnan bana bundan bir yıl sonra bugün,
Matem giysini kesip biçiyor olabilirsin,
Ruprecht Batavya'da* nalları diktiği için.
Ölümü artık hangi hummadan olur,
Sarı mı, kızıl mı, lekeli mi olur bilmem ben.

WALTER

Duruşma öncesinde
Taraflarla muhatap olmayın Hâkim Adam!
Oturun artık, ifadelerini alın.

ADAM

Ne diyorsunuz? Ne emrettiniz efendim?

WALTER

Ne mi emrettim? Size açıkça söyledim,
Duruşmadan önce taraflarla gizli gizli öyle
Kapalı konuşmalar yapmamanız gerektiğini.
Üstlendiğiniz vazifeye yaraşanı yapmanın yeri burası,
Sizden aleni sorgulama yapmanızı bekliyorum.

ADAM

(*Kendi kendine.*)

Kahretsin! Bir karar da veremiyorum!..
Bir şey çatırdadı ben oradan ayrılırken.

LICHT

(*Karşısındakini korkutarak.*)

Hâkim Bey! Yoksa siz?..

ADAM

Ben mi? Şerefsizim değil!

* Bugün Endonezya'nın başkenti olan Cakarta, o dönemki adıyla Batavya, Hollanda sömürgelerinin Doğu Hindistan'da sağlıklı iklim ve yaşam koşullarıyla ün yapmış merkeziydi. (ç.n.)

Ben onu dikkatle astım oraya,
Hangi öküz çarptıysa artık...

LICHT

Ne?

ADAM

Ne?

LICHT

Ben sordum ki!..

ADAM

Siz sordunuz, ne sordunuz?

LICHT

Sağır mı oldunuz, onu sordum.

Beyefendi size seslendi ya.

ADAM

Ben de sandım ki!.. Kim seslendi?

LICHT

Sayın Adalet Müfettişi seslendi ya size.

ADAM

(Kendi kendine.)

Hay, buna da lanet olsun!

Tanrım, bunun sadece iki yolu var;

Böyle gitmeyecekse, inceldiği yerden kopacak.

Derhal! Hemen! Derhal! Ne emretmişiniz efendim?

Celseyi mi açalım hemen?

WALTER

Sizin kafanız çok dağınık. Nerede aklınız?

ADAM

Kusura bakmayın! Affedin.

Benim Hintli bir arabacıdan aldığım

Bir Hint tavuğum var; durduk yere kurudu, inanır mısınız?

Besleyip semirtmem lazım ama anlamıyorum da,

Şu genç kıza akıl danıştım mecburen.

Bu konulara hiç kafam basmaz, ya işte,

Tavuklarım da çocuklarım gibidir.

WALTER

Gelin. Şuraya oturun. Davacıyı huzura çağırın, dinleyin.
Siz de Kâtip Bey, tutanak tutun.

ADAM

Efendim duruşmanın formalitelere göre mi,
Huisum'da alışıldığı üzere mi
Görülmesini emredersiniz?

WALTER

Yasal usullere uygun şekilde,
Huisum'da alışıldığı gibi, farklı şekilde değil.

ADAM

İyi, iyi. Size nasıl hizmet edeceğimiz belli olsun.
Hazır mısınız Kâtip Bey?

LICHT

Emrinizdeyim efendim.

ADAM

O halde adalet yerini bulmaya başlasın!
Davacılar öne çıkın.

BAYAN MARTHE

Benim Sayın Hâkim!

ADAM

Kimsiniz siz?

BAYAN MARTHE

Kim?

ADAM

Siz.

BAYAN MARTHE

Kim, ben mi?

ADAM

Siz kimsiniz!
Adınız, işiniz, adresiniz, vesaire.

BAYAN MARTHE

Şaka yapıyorsunuz herhalde Hâkim Bey.

ADAM

Ne şakası?

Adaleti temsil ediyorum ben burada Bayan Marthe,
Adalet de kim olduğunuzu bilmek zorunda.

LICHT

(Alçak sesle.)

İyisi mi, siz bu garip sorulardan vazgeçin...

BAYAN MARTHE

Yahu, her pazar çiftliğe giderken

Penceremden içeri bakmadan geçtiğiniz yok!

WALTER

Hanımı tanıyor musunuz siz?

ADAM

Ağaçların arasındaki patikadan yürüdüğünüzde

Evi şu köşede kalıyor Sayın Müfettiş,

Bir kale muhafızının dul eşi, ebelik yapıyor şimdi;

Genelde dürüst, saygın bir kadın olarak tanınır.

WALTER

Kişi hakkında madem o kadar bilginiz var Sayın

Hâkim,

Bu tür sorulara hiç gerek yok.

İsmini kayıtlara geçirin,

Yanına da, "Makamımızca tanınmaktadır" yazın.

ADAM

O da olur. Siz formalite taraftarı değilsiniz demek ki.

O halde zât-ı âlinizin emrettiği şekliyle yapılsın.

WALTER

Şimdi de dava konusunu sorun.

ADAM

Şimdi mi yapayım?..

WALTER

Evet, dava konusunu araştırın.

ADAM

Bu da aynı şekilde testi.

WALTER

Nasıl aynı şekilde?

ADAM

Bir testi. Sadece bir testi. Konuya testi yazın,
Yanına da ekleyin: Makamımızca tanınmaktadır.

LICHT

Efendim, elbette siz bilirsiniz,
Ama emin misiniz Sayın Hâkim?

ADAM

Canım size ne diyorsam
Aynen yazın işte. Bir testi değil mi, Bayan Marthe?

BAYAN MARTHE

Evet, burada testi...

ADAM

Sizde işte.

BAYAN MARTHE

Kırık ama...

ADAM

Ayrıntılar tartışmaya açık.

LICHT

Rica etsem...

ADAM

Kim kırmış peki testi? Kesin bu serseri?..

BAYAN MARTHE

Evet, oradaki serseri...

ADAM

(*Kendi kendine.*)

Başka söze gerek yok.

RUPRECHT

Bu doğru değil Hâkim Bey.

ADAM

(*Kendi kendine.*)

Haydi canlan bakalım koca Adam!

RUPRECHT

Bu kadın kafadan atıyor bir yalan...

ADAM

Sus sen, dili bir karış adam!

Kafanı demir boyunduruğa sokmana ramak kalmış.

Testi yazın oraya Kâtip Bey, dendiği gibi,

Onu parçalayanın adıyla beraber.

Böylece dava da zaten kapanacak.

WALTER

Sayın Hâkim! Sakın! Nasıl duruşma bu böyle!

ADAM

Ne olmuş ki?

LICHT

Usule uygun ilerlemek istersiniz?..

ADAM

Hayır! Dedim ya;

Sayın Müfettiş formaliteleri sevmiyor.

WALTER

Bir davanın, Sayın Hâkim Adam,

Yürütülme gereklerini bilmiyorsanız,

Bunlar size burada öğretilecek değil.

Adaleti daha başka şekilde dağıtamıyorsanız,

Çekilin o halde: Görevi belki kâtibiniz yerine getirir.

ADAM

Lütfen ama! Burada Huisum'da alışıldığı gibi davrandım,

Siz de bana öyle davranmamı emretmişsiniz.

WALTER

Ben mi emretmişim?

ADAM

Şerefim üzerine yemin ederim ki emrettiniz!

WALTER

Ben size,

Adaleti yasalara göre dağıtmayı emrettim;

Burada Huisum'da yasaların Birleşik Krallık'taki*
Her yerde olduğu gibi olduğuna inanıyordum.

ADAM

O halde sizden âcizane özrümü kabul edin lütfen!
Bizim burada, Huisum'da sizin de onayınızla,
Kendimize özgü, itiraf etmem gerekirse, yazılı olmayan
Ama önceki kuşaklardan, sınanmış gelenekler yoluyla
Devraldığımız uygulamalar var.
Bugün de bu uygulamalardan zerre uzaklaşmadığımı
Ummaya cüret ediyorum.
Fakat elbette Krallık'ta âdet olan diğer uygulamaları
Gerçekleştirme konusunda hiçbir sorun yok benim için.
Kanıtlayalım dilerseniz? Başüstüne, emredin yeter!
Adaleti o halde, hemen, derhal o biçimde sağlayayım.

WALTER

Bende hiç iyi bir izlenim yaratmıyorsunuz Hâkim Bey.
Öyle olsun. Davaya en baştan başlayın.

ADAM

Başüstüne! Bakın şimdi izleyin, memnun kalacaksınız.
Bayan Marthe Rull! Şikâyetinizi dile getiriniz.

BAYAN MARTHE

Şikâyetim, biliyorsunuz, bu testiyle ilgili;
Ama bu testiye ne olduğunu anlatmadan önce
İzin verin, önceden onun nasıl gözüktüğünü de
Tarif edeyim.

ADAM

Söz sizde, buyurun.

BAYAN MARTHE

Testiyi görüyor musunuz değerli beyler?
Testiyi görüyor musunuz?

ADAM

Evet, görüyoruz.

* Hollanda (Birleşik) Krallığı'nı oluşturan vilayet ve ülkeler kastediliyor. (ç.n.)

BAYAN MARTHE

Kusura bakmayın ama hiçbir şey görmüyorsunuz,
Kırık parçaları görüyorsunuz; testi parçalanmış halde.
Bu boşlukta, aslında bütün Hollanda vilayetleri
İspanyol Felipe'ye veriliyordu;*
Burada tören giysileri içinde Kaiser V. Karl
Duruyordu: Sadece bacakları kalmış şimdi.
Burada Felipe diz çökmüş, tacı kabul ediyordu;
Sırt kısmı hariç o, testide yer alıyordu
Ama onun da bir parçası uçmuş.
İki halası, Fransa ve Macaristan kraliçeleri,
Orada dolmuş gözlerini siliyordu;
Birinin eli, kendi haline ağlar gibi
Mendiliyle yukarı kalkarken görülüyordu.
Arkada Philibert kendini,
Kaiser'in onun uğruna aldığı darbeden korumuş,
Hâlâ kılıcına yaslanıyor ama düşecek o da
Zampara Maximilian gibi!**
Alttaki şövalyeler kırılmış durumda.
Burada ortada Arras Başpiskoposu***
Başında kutsal başlığıyla ayaktaydı;
Şeytan onu tamamen koparıp almış,
Alçının üzerinde sadece gölgesi kalmış.
Burada çember halinde muhafızlar yan yana
Baltalı kargıları ve mızraklarıyla duruyordu;
Burada da Brüksel büyük pazardaki evler var,

-
- * 1527-1598 yılları arasında yaşayan II. Felipe, 1556 yılında Kutsal Roma Cermen imparatoru ve İspanya kralı babası V. Karl tahttan çekilince İspanya kralı oldu ve o dönemde Çukur Ülkeler'in (Benelüks ülkeleri) bütününe kapsayan Hollanda Krallığı'ndaki 17 vilayetin yönetimini de devraldı. Testinin üzerinde söz konusu taç giyme töreni betimlenmektedir. (ç.n.)
 - ** Bahsi geçen Maximilian, I. Charles'ın yeğeniydi ve zampara olarak nam salınmış; sonradan 1564-1576 yılları arasında Kutsal Roma İmparatoru II. Maximilian olarak taç giydi. (ç.n.)
 - *** Antoine Perrenot de Granvelle (1517-1586) İspanyol Hollandası'nda bakanlık yapmış, sanat koleksiyoncusu bir kardinaldi. (ç.n.)

Bakın meraklının biri pencereden bakıyor:
Elbette şimdi ne görüyor bilemiyorum.

ADAM

Bayan Marthe! Davayla ilgili değilse eğer,
Bu kırık dökük tarihî hikâyeyi anlatmayı bırakın artık.
Bizim için önemli olan oradaki kırık;
Üzerindeki kaybolan vilayetler değil.

BAYAN MARTHE

İzin verin! Testinin güzelliği de davayla ilgili!
Oranjlar Brielle'yi Deniz Dilencileri'yle* ele geçirirken
Bu testi Childerich adında bir çömlekçinin eline geçmiş.
Şarapla dolu testiyi bir İspanyol ağzına götürmüşken
Childerich gelip arkadan İspanyol'u yere sermiş,
Testiyi alıp boşaltmış ve yoluna devam etmiş.

ADAM

Muhterem bir deniz dilencisi.

BAYAN MARTHE

Daha sonra testi
Mezar kazıcısı Fürchtegott'a miras kalmış;
İçkiyi bıraktığı için sadece üç kere içmiş testiden
Ve hep suyla karıştırmış içtiğini.
İlk kez, altmışında kendine
Genç bir hanım aldığı anda;
Üç yıl sonra, kadın onu mesut bir baba yaptığı anda;
Nihayet üçüncü kez içmiş testiden, bu kez ölürken,
Dünyaya on beş çocuk daha getirdikten sonra.

* Geuzen, 16. yüzyılda Hollanda'da Protestanlığın yayıldığı yıllarda İspanyol egemenliğine karşı ayaklanan Kalvenci soyluların ve asilerin oluşturduğu konfederasyondur. Geuzen'in en başarılı grupları denizde eylem yapardı, bunlara *Wassergeuzen* [Deniz Dilencileri] adı verilir. Hollanda'nın yedi Protestan eyaletinden birinin prensi olan Oranje Prensi I. Willem, ayaklanmacı Geuzen'in başına geçti ve İspanyollara başkaldırdı. İngiltere kraliçesi I. Elizabeth Deniz Dilencileri'nin İngiltere sahillerini kullanmasına izin vermeyince 1572 yılında Hollanda'daki Brielle'ye saldırdılar. Bu küçük kasabanın Geuzen'in eline geçmesi Hollanda ayaklanmasının seyrini değiştirdi. Ardından ayaklanmacılar 17 vilayeti ele geçirerek İspanya'dan bağımsız Hollanda Cumhuriyeti'ni kurdular. (ç.n.)

ADAM

İyi. O da fena değil.

BAYAN MARTHE

Sonra testi

Tirlemont'taki terzi Zachäus'a geçmiş.

Şimdi size aktaracaklarını, o bizzat

Kendi ağzıyla merhum kocama anlattı.

Fransızlar kenti yağmalarken o da testiyi

Tüm eşyasıyla beraber pencereden aşağı atnuş,

Ardından kendisi de atlanuş, sakar boynunu kırmış

Ama bu toprak kap, kilden yapılma testi

Tabanı üzerine düşmüş ve kırılmanuş.

ADAM

Sadede gelelim Bayan Marthe Rull!

Dava konusuna gelelim lütfen!

BAYAN MARTHE

Daha sonra altnuş altındaki büyük yangında,

O zaman kocam hayattaydı, Tanrı kendisini kutsasın...

ADAM

Yeter be kadın! Hâlâ bitirmediniz mi?

BAYAN MARTHE

Konuşmam gerekmiyorsa Sayın Hâkim Adam,

Burada varlığım gereksiz demek ki, gideyim o halde

Kendime beni dinleyen bir mahkeme bulayım.

WALTER

Konuşmanız gerekiyor

Ama şikâyetinizle ilgisiz şeyleri değil.

Testinizin sizin için değerli olduğunu söylemeniz,

Bizim karar vermemiz için yeterli olur.

BAYAN MARTHE

Sizin karar vermeniz için ne kadarı yeterli olur,

Ben onu bilemem, araştırarak da değilim.

Bir şikâyetle bulunabilmek için huzurunuzda şikâyetimin

Ne olduğunu söyleyebilmem lazım, onu biliyorum.

WALTER

Pekâlâ. Sonuca gelelim. Testiye ne oldu?
Ne oldu? Testiye altmış altı yılındaki yangında
Ne oldu? Bunu duyabilecek miyiz?
Testiye ne oldu?

BAYAN MARTHE

Ne mi oldu?
Testiye hiçbir şey olmadı, rica ederim beyler,
Altmış altı yılında ona hiçbir şey olmadı.
Bütün halde kaldı alevlerin ortasında,
Ertesi sabah evin küllerinin içinden
Sır tutmuş, parlar halde çıkardım onu;
Seramik fırınından yeni çıkmış gibiydi.

WALTER

Oldu o halde. Artık testiye hepimiz tanıdık.
Testinin başına gelen, gelmeyen her şeyi öğrendik.
Peki, tüm bunların ardından ne oldu?

BAYAN MARTHE

Ne oldu, görün işte testiye...
Parçalansa da taşıdığı değerle hâlâ
Genç kızların ağzına layık bu testiye,
Eyalet valisi hanımın dudaklarına yaraşacak,
Siz sayın hâkimlere yaraşır bu testiye
Bu zampara kırdı.

ADAM

Kim kırdı?

BAYAN MARTHE

O işte, şuradaki Ruprecht.

RUPRECHT

Yalan bu
Hâkim Bey.

ADAM

Soru sorulana kadar sus sen.
Senin de sıran gelecek bugün.
Zapta aldınız mı söylediğini?

LICHT

Tabii efendim.

ADAM

Olay nasıl cereyan etti, anlatın Sayın Bayan Marthe.

BAYAN MARTHE

Dün saat on birdi...

ADAM

Ne zaman dediniz?

BAYAN MARTHE

Saat on birde.

ADAM

Sabah, ha!

BAYAN MARTHE

Hayır, affedersiniz, akşam on bir...

Işığı söndürüp yatmak üzereydim,

Kızımın aşağıdaki odasından,

Eve düşman girmiş gibi yükselen erkek sesi

Ve arbede gürültüsünün gelmesiyle yerimden fırladım.

Merdivenden aşağı indim aceleyle,

Oda kapısı sanki kaba kuvvetle açılmıştı,

Kulağıma öfkeyle savrulan bir küfür geldi;

Girişe ışık tutunca ne göreyim dersiniz,

Sayın Hâkim, ne gördüm biliyor musunuz?

Testiyi yerde, kırılmış halde buldum;

Parçaları odanın her tarafına dağılmış,

Sapı da kızın elinde kalmıştı ve bu aşağılık,

Size kafa tutan bu pislik de odanın ortasındaydı.

ADAM

Yok canım!

BAYAN MARTHE

Ne?

ADAM

Hayret doğrusu!

BAYAN MARTHE

Evet!

Ardından o anki öfkemle, sanki
Her biri birer akbaba pençesi gibi
On kol daha bitti bende.
Önünü kesip,
Evimdeki testileri azgınca parçalayarak
Gecenin bu saatinde burada ne aradığını sordum.
Bana ne yanıt verdi dersiniz?
Utanmaz! Alçak herif!
Teker üzerinde* görmem lazım onu,
Yoksa gözüme uyku girmez benim.
Testiyi raftan başkasının düşürdüğünü
Söyledi, odayı ondan önce terk etmiş.
Başka bir adam düşürmüş testiyi güya;
Utanmadan orada kızıma kara çaldı.

ADAM

Vay! Yalana bak... Sonra?

BAYAN MARTHE

Dediğinin ardından
Kızıma sorarcasına baktım. Orada
Hiç kıpırtısız duruyordu: "Eve!" dedim.
Oturuyordu. "Başka biri var mıydı?" diye sordum.
"Yusuf ile Meryem aşkına," dedi,
"Siz ne sanıyorsunuz anneciğim?"
"Söyle o halde! Kim vardı?" dedim.
"Başka kim olacak," dedi; daha başka kim olabilirdi?
Bunu yapanın o olduğuna dair bana yemin etti.

EVE

Kime yemin ettim ben? Ne yemini ettim?
Yemin etmedim, hiçbir şey için yemin etmedim...

BAYAN MARTHE

Eve!

* Ortaçağda kimi zaman hırsız ve katillere uygulanan bir ölüm cezası. (ç.n.)

EVE

Hayır! Bu söylediğiniz yalan...

RUPRECHT

Duydunuz işte.

ADAM

Sus sen, kör olası köpek,
Gırtlığına yumruk yemek istemiyorsan sus
Seni adi köpek!
Sana sıra sonra gelecek, şimdi değil.

BAYAN MARTHE

Sen demedin mi?

EVE

Hayır anne! Yanlışınız var.
Burada herkesin önünde açıklamak zorunda kalmak
Aslında ruhumu derinden yaralıyor, acıtıyor içimi:
Kesinlikle hiçbir yemin etmedim ben, hiçbir şey için.

ADAM

Mantıklı davranın çocuklar.

LICHT

Çok garip bu.

BAYAN MARTHE

Sen Eve bana emin olduğunu söylemedin mi?
Yusuf ile Meryem aşkına demedin mi?

EVE

Yeminle demedim! Yemin ederim ki demedim!
Bakın, şimdi buna yemin ediyorum,
Yusuf ile Meryem aşkına hem de.

ADAM

Ah çocuklar! Ah Bayan Marthe, ah!
Ne yapıyorsunuz siz?
Masum çocuğun gözünü korkutuyorsunuz.
Kızcağız aklını başına topladığında
Ne yaşandığını hatırlayacak zaten.
Bakın, ne *yaşandığını* hatırlayacak diyorum,

Ve bir de gerektiği gibi konuşmazsa neler *yaşanabileceğini*:
Dün söylediğini bugün de ifade olarak versin,
Ona dikkat edin siz; yemin etsin ya da etmesin.
Yusuf ile Meryem meselesini hiç karıştırmayalım.

WALTER

Öyle olmaz Sayın Hâkim, olmaz öyle! Taraflara
Bu tür şüpheli uyarılarda bulunmak istemeyiz.

BAYAN MARTHE

Bu ahlaksız yosma,
Ruprecht'ten başka birinin olduğunu
Benim yüzüme karşı, utanmadan söyleyebiliyorsa
Söylesin ama ben öyle olduğunu söyleyemem.
Ama sizi temin ederim Sayın Hâkim,
Yemin ettiğini burada ispat edemesem de,
Dün bunu söylemiş olduğu konusunda
Size, Yusuf ile Meryem aşkına yemin ederim.

ADAM

O halde genç kızın da başka söyleyeceği...

WALTER

Sayın Hâkim!

ADAM

Efendim? Ne oldu? Öyle değil mi canım, Eve'ciğim?

BAYAN MARTHE

Söyle artık! Bana böyle demedin mi?
Dün bana böyleyken böyle demedin mi?

EVE

Dediğimi kim reddediyor?

ADAM

Siz reddettiniz işte.

RUPRECHT

Kahpeye bak kahpeye!

ADAM

Kayda geçsin.

VEIT

Tüh size, kendinizden utanın kendinizden.

WALTER

Mahkemeyi yönetme şeklinizle ilgili Sayın Hâkim Adam,
Ne düşüneceğimi bilemez haldeyim. Testiyi bizzat siz
Kırmış olsaydınız, şüpheyi kendinizden uzaklaştırıp
Bu genç adama yöneltme konusunda
Bundan daha istekli olamazdınız.
Biz kayıtlara genç kızın yaşananlar konusunda
Bir ifade verdiğini değil,
Sadece dünkü muhtemel ifadesine ilişkin
Az önce ettiği kabulü geçirelim Kâtip Bey.
İfade verme sırası genç kıza mı geldi şimdi?

ADAM

Onun sırası bir türlü gelmeyince,
Bu tip şeylerde kafası karışır insanın Sayın Müfettiş.
Şimdi kimi sorgulamam lazım? Davalıları mı?
Başüstüne! İyi bir ders oluyor bunlar bana.

WALTER

Ne kadar tarafsız! Evet, davalılara sorun.
Sorun, sorun da bitirin, rica ediyorum:
Zaten bu yöneteceğiniz son dava olacak.

ADAM

Sonuncu mu? Ne! Öyle elbette! Davalılar!
Ne olacak zannediyordun ki sen, koca hâkim?
Lanet olasıca, kuruyan Hint tavuğum benim!
Hindistan'daki veba salgınında nalları dikeydi keşke!
O erişte topağı aklıma takıldı kaldı!

WALTER

Ne takıldı? Ne topağı kaldı?

ADAM

Erişte topağı,
Affedersiniz, tavuklara vermem gerekiyordu.
Lanet şey hapı da yutmazsa,
Ne yapacağım hiç mi hiç bilmiyorum.

WALTER

Görevinizi yapın yahu, yeter artık!

ADAM

Davalı öne çıksın.

RUPRECHT

Benim, Sayın Belde Hâkimi.

Ruprecht. Huisum'dan, kiracı çiftçi Veit'in oğlu.

ADAM

Kendisi, Bayan Marthe'nin hakkında

Mahkemeye ilettiği şikâyetleri duydu mu?

RUPRECHT

Evet Sayın Hâkim, duydum.

ADAM

Bunlara karşı söz söyleyecek kadar

Güveniyor mu kendisine acaba?

İtiraf ediyor mu her şeyi, yoksa burada

Tanrı'ya sırt çevirmiş biri gibi inkâra mı kalkışıyor?

RUPRECHT

Bunlara karşı söz söylemek mi

Sayın Hâkim? İzninizle,

Söylediği tek bir söz bile doğru değil.

ADAM

Öyle mi? Davalı bunu ispatlayacağını mı düşünüyor?

RUPRECHT

Elbette öyle.

ADAM

Saygıdeğer Bayan Marthe.

Sakin olun siz. Her şey yoluna girecek.

WALTER

Bayan Marthe'nin sizinle ne ilgisi var Sayın Hâkim?

ADAM

Benimle mi? Ne? Tanrım!

Bir Hristiyan olarak görevimiz?..

WALTER

Kişiye, mahkemeye kendi lehine

Deliller sunabileceği bildirilsin.

Kâtip Bey, siz mahkeme idare etmeyi biliyor muydunuz?

ADAM

Hah, buyur!

LICHT

Ee, ben... şey... Tabii, Sayın Hâkim şey ederse...

ADAM

Ne bakıyor o öyle dik dik?

Hayır, neye karşı çıkacakmış ki?

Bu sersem ortada salak gibi durmuyor mu?

Neye karşı çıkacakmış ki?

RUPRECHT

Neye mi karşı çıkacakmışım?

WALTER

Tamam şimdi, nasıl olup bittiğini kendisi anlatsın.

RUPRECHT

Tanrım, söz bana bir verilebilseydi...

WALTER

Gerçekten de müsamaha edilecek gibi değil Sayın Hâkim.

RUPRECHT

Gece saat on civarı olsa gerek –

Hava da ocak gecesi olmasına rağmen

Mayıs gibi sıcaktı. Babama dedim:

“Baba! Ben bir Eve’ye gitmek istiyorum.”

Zira evlenmek istiyordum onunla, biliyorsunuz,

Güçlü kuvvetli bir kadın; kendisini hasatta görmüştüm,

Elinden her şey geliyordu ve samanı

Oradan oraya kolayca uçuruyordu.

Kendisine evlenelim dedim. O da bana,

“Ya, ne gıdaklıyorsun?” demişti.

Sonradan evet dedi.

ADAM

Konudan sapılmasın. Gıdaklamak da ne!
“Evlenelim mi, dedim. O da evet, dedi.” Bitti.

RUPRECHT

Evet, aynen öyle Sayın Hâkim.

WALTER

Devam! Devam!

RUPRECHT

O zaman...

“Baba,” dedim, “müsaade edin.
Pencereden biraz laflarız,” dedim.

“İyi o zaman,” dedi,
“git; ama içeri girmeyeceksin değil mi,” dedi.
“Yok girmeyeceğim,” dedim, yemin ettim.
İyi dedi, koş git, on birde burada ol.

ADAM

Öyle diyorsun ama
Gıdaklıyorsun da gıdaklıyorsun, bitmiyor.
İyi bari, sonunda vedalaşabildiniz mi?

RUPRECHT

“İyi,” dedim,
“Pekâlâ anlaştık.” Kasketimi taktım,
Çıktım, patikadan gideyim dedim ama dere kabarmış,
Bu yüzden köyün içine dönmeye mecbur kaldım.
Tanrı seni bildiği gibi yapsın Ruprecht, diye düşündüm.
Marthe’lerin bahçe kapısı kapanmıştır şimdi.
Çünkü kız kapıyı ona kadar açık tutar,
Onda orada olamazsam da gelmeyeceğim demektir.

ADAM

Kapatsa ya kapıyı, baştan savma işler işte.

WALTER

Sonra ne oldu?

RUPRECHT

Sonra Utrecht’teki Dom gibi karanlık ve sık
Ihlamur ağaçlarının sıra sıra uzandığı yoldan

Marthe'lere yaklaşıırken uzaktan
Bahçe kapısının gıcirtısını duydum.
“Şuraya bak! Eve orada daha!” dedim
Kendi kendime ve gözlerimi sevinçle çevirdim
Kulaklarımın bana bu müjdeyi verdiği yere.
Gözlerime inanamadım, *yanlış gördüm herhalde*, dedim,
Daha iyi göreyim diye dikkat kesildim ve
En alçak iftiracı, kışkırtıcı, bayağı dedikoducudan
Farksız çıktınız diye sövdüm gözlerime.
Gözlerim faltaşı gibi açık, üçüncü kez baktım
Ve bu gidişle gözlerim görevini yaparken
Yuvalarından fırlayacak,
Başka bir işe koşacak diye düşündüm:
Eve'ydi oradaki, önlüğünden tanıdım
Ne var ki yanında biri daha vardı.

ADAM

Öyle mi? Biri daha, ha? Kimmiş o peki, çokbilmiş seni?

RUPRECHT

Kim mi? Canım bana mı soruyorsunuz?

ADAM

Tamam, o zaman!

Yakalanmamışsa, bence, asılamaz da yani.

WALTER

Devam edin! İfadeye devam edin! Rahat bırakın!

Ne diye adamın kesiyorsunuz sözünü Sayın Hâkim?

RUPRECHT

Ne olduğuna akıl sır erdiremiyordum,

Kapkaranlıktı, göz gözü görmüyordu.

Askerden yeni gelen ayakkabıcı Lebrecht'in

Bizimkinde epeydir gözü vardı,

Onu da söyleyeyim.

Hatta geçen sonbahar dediydim: “Eve, bak,

Bu hergele evin etrafında dolaşıyor, hiç hoşuma gitmiyor;

Ona yar olmayacağını söyle şuna canım,

Yoksa ben bunu çiftlikte pataklayacağım, bak.”

“Beni biraz sıkboğaz ediyorsun,” gibi bir şey dedi buna,
Gitti onunla konuştu ama tam açık konuşmadı,
Ardından da ben gittim, bu serseriye bir güzel silkeledim.

ADAM

Öyle mi? Herifin adı Lebrecht miydi?

RUPRECHT

Evet, Lebrecht.

ADAM

İyi. Bir isim var elimizde.

Her şey yerli yerine oturacak.

Kayda geçti mi isim Sayın Kâtip?

LICHT

Evet efendim, diğer her şey de geçti Sayın Hâkim.

ADAM

Devam et şimdi Ruprecht oğlum.

RUPRECHT

Orada

Bu ikisini saat on birde beraber görünce

–hep saat onda giderdim ben– içime bir şüphe düştü.

Dur bakalım Ruprecht, acele etme,

Hemen boynuzlandım deme, diye düşündüm:

Bir alnına dokun, bak önce,

Boynuzun baş vermiş mi diye.

Usulca bahçe kapısından geriye çekildim

Ve bir porsuk çalısının içine girdim:

Kulağıma fısıldaşma, cilveleşme, bir oraya

Bir buraya çekişme sesleri çalınınca Sayın Hâkim,

Kendi kendime bunların şehvetine...

EVE

İçin kötü senin!

Utan söylediğinden, utan!

BAYAN MARTHE

Alçak herif!

Seninle bir baş başa kalalım, dişlerini sökeceğim!

Bekle sen, bekle! Benim sinirimi
Bilmiyorsun sen! Ama öğreneceksin!

RUPRECHT

On beş dakika sürdü sürmedi, ben de o arada,
Ne oluyor, bugün düğün mü var, diye düşünüyordum,
Daha ne oldu demeden, bir baktım ki
İkisi birden eve girmiş bile,
Rahibin önüne daha çıkmadan hem de.

EVE

Bırak anne, ne olacaksa olsun artık...

ADAM

Siz susun bakayım, benden tavsiye, yoksa kabak
Sizin başınıza patlayacak bu kadar gevezelik ederseniz!
İfade sırasının size gelmesini bekleyin!

WALTER

Çok tuhaf, çok.

RUPRECHT

O anda, Sayın Hâkim Adam,
İçim kan ağladı, kan. Nefesim kesildi!
Göğsümdeki düğmeyi söktüm attım: Hava!
Önlüğümü parçaladım: Hava alamıyorum, hava!
Gittim kapıyı ittirdim, tekmeledim hakaretler savurdum,
Kapısını sürgülü bulduğum için tüm gücümle
Kapıya bastım tekmeyle.

ADAM

Uçanla kaçan bile kurtulmuyor senin de elinden!

RUPRECHT

Sürgü kırıldığı anda,
Rafta duran testi yere düştü,
Birisi de hop diye pencereden dışarı atladı:
Ceket kuyruğunun rüzgârda salınışı
Gözümün önünde hâlâ.

ADAM

Lebrecht miydi?

RUPRECHT

Başka kim olacak Sayın Hâkim?
Kız önümde duruyordu, onu bir kenara ittim ve
Pencereye koştum; herifi, yaprakları çatıya kadar uzanan
Asmanın üstünde, hereğe tutunmuş
Aşağı sarkar halde buldum.
Kapıya yüklenirken,
Kapının tokmağı elimde kalmıştı,
Ben de çelikten, yarım kilo çeken o tokmağı
Yukarıdan bunun kafasına indirdim:
Güçbela Sayın Hâkim, ona erişebiliyordum.

ADAM

Tokmak mıydı o?

RUPRECHT

Ne?

ADAM

Yani o...

RUPRECHT

Evet, kapının tokmağı.

ADAM

Ondan.

LICHT

Siz kılıcın tutamağı diye mi anladınız?

ADAM

Kılıç mı? Ben mi... Nasıl?

RUPRECHT

Kılıç!

LICHT

Tabii ya!

İnsan yanlış duyabiliyor.

Kapının da kılıcın da tutamağı var sonuçta.

ADAM

Ben de şey zannettim!..

LICHT

Hay aksi! Sap mı Sayın Hâkim?

ADAM

Sap!

RUPRECHT

Sap! Ama sap değildi,
Tokmağın arka ucuydu o.

ADAM

Arka ucu tokmaktı!

LICHT

Tamam şimdi tamam!

RUPRECHT

Tabii bu tutamağın üzerinde bir topak vardı,
Kurşundan; kılıcın kabzasına oradan benzeyebilir.

ADAM

Evet, kabza gibi.

LICHT

İyi, tamam. Kılıcın kabzası gibi.
Tehlikeli bir silah olduğu kesin, ondan eminiz.

WALTER

Dava konusuna dönün beyler. Davaya dönelim, haydi!

ADAM

Oyalanacak bir şey yok Sayın Kâtip!
Davalı, sen de devam et!

RUPRECHT

İşte o anda herif düştü, ben de ona doğru gitmeye
niyetlenirken

Onun karanlıkta üstünü başını silkelediğini gördüm.
Demek yaşıyorsun hâlâ, diye düşünüp pencereye çıktım,
Serserinin kaçıp gitmesine engel olmak istedim:
Ben atlamak için gerilirken tam o anda efendiler,
Bir avuç dolusu iri taneli kum
Sağanak şeklinde, saçılarak gözlerime girdi.
Ve Tanrı şahidim ki
Herif, gece, dünya, üzerinde durduğum
Pencere eşiği; her şeyin birbirine gireceğini düşünemedim.

ADAM

Kahretsin! Görüyor musun bak!
Kim yapar böyle bir şeyi?

RUPRECHT

Kim olacak? Lebrecht.

ADAM

Alçak herif!

RUPRECHT

Aynen öyle! Eğer oysa elbet.

ADAM

Başka kim olacak!

RUPRECHT

Sanki bir dolu yağmuru beni
Bir dağın on kulaç tepesindeki
Bayırından aşağı yuvarlamışçasına,
Pencereden tekrar odanın içine düştüm:
Düştüğüm yer kesin kırılacak, diye aklımdan geçirdim.
Neyse ki ne boynum kırıldı
Ne sırtım ne kalçalarım ne de herhangi bir yerim ama
Bu arada herifi artık yakalayamayacak durumdaydım,
Doğrulup gözlerimi ovalamakla uğraştım.
Kız geldi, "Aman Tanrım," dedi. "Ah Ruprecht,
Ne oldu sana böyle?"
Ben de ayağımı kaldırdım,
İyi oldu ama nereye vurduğumu görmediğim.

ADAM

Hep kumdan oldu değil mi, bunlar?

RUPRECHT

Kum atıldığı için, evet.

ADAM

Vay be! Ne isabetmiş o öyle!

RUPRECHT

Ayağa kalktığımda,
Ne diye bir de yumruklarımı kirleteyim?

Bu nedenle bu kadına sövüp, “Ahlaksız sürtük,” dedim.
Kendi kendime, *bu ona yeter*, diye düşündüm.
Tabii gözyaşlarım da konuşmamı engelledi.
O sırada Bayan Marthe elinde şamdanla
Odaya girince ve ben de orada
Titrer haldeyken, normalde kendine güvenli,
Cesur duran kızı
Acınacak halde önümde gördüğümde,
Kör olmak da o kadar kötü değilmiş, dedim.
Gözlerimi verseydim de keşke,
Dileyen, bilye niyetine oynasaydı.

EVE

O buna değmez, kötü adam...

ADAM

Susun siz bakayım!

RUPRECHT

Sonrasını biliyorsunuz.

ADAM

Sonrası neymiş?

RUPRECHT

İşte Bayan Marthe geldi, saçma sapan konuştu,
Komşu Ralf geldi, sonra da öbür komşu, Hinz;
Yaşlı komşu teyzeler Sus ile Liese geldi,
Uşağı hizmetçisi, köpeği kedisi geldi.
Gürültü patırtı koptu ve Bayan Marthe
Bu genç kıza testisini kimin kırdığını sordu.
O da, biliyorsunuz, benim yaptığımı söyledi.
Kim bilir belki o kadar da haksız değildir baylar.
Suyolunda taşıdığı testisini ben kırdıysam,
Ayakkabı tamircisinin kafasında da bir delik vardır.

ADAM

Bayan Marthe! Bu söylenenlere ne diyorsunuz?
Söz sizde!

BAYAN MARTHE

Bu söylenenlere ne diyeceğim?
Sansar gibi sızıp içeri, Sayın Hâkim,
Gerçeği boğazlıyor, gıdaklayan tavuk gibi.
Adalet değer veren, eline bir sopa alıp
Bu karanlık canavarı ortadan kaldırmalı.

ADAM

Bunun için bize kanıt sunmanız gerekiyor.

BAYAN MARTHE

Tabii ki, seve seve. İşte tanığım burada. Konuş!

ADAM

Kızınız mı? Olmaz Bayan Marthe.

WALTER

Olmaz mı? Neden olmasın?

ADAM

Tanık olarak olur mu, efendim? Ceza yasasının
Üç mü, yoksa dört müydü, beşinci maddesinde miydi?
Testiler vesaire, ne bileyim? Bu testiler
Genç köftehorlar tarafından kırıldığında
Kızlar annelerine tanıklık edemiyor
Gibi bir madde yok muydu?

WALTER

Sizin kafanızda, bilgi ile yanlış
Hamur gibi yoğrulup birbirine girmiş,
Her lokmada siz bana her ikisinden veriyorsunuz.
Genç kız şu anda tanıklık yapmıyor, az önce ifade etti;
Birisini için tanıklık yapar mı, yapmayı ister mi,
Bunlar ifadesiyle beraber ortaya çıkacak.

ADAM

Evet, ifade tabii. Oldu. Altıncı madde.
Ama onun söylediğine kimse inanmaz elbette.

WALTER

Öne çık bakayım çocuğum sen.

ADAM

Ha! Liese!.. İzin verin!

Bir dakika! Dilim damağım kurudu benim... Margarete!

8. Sahne

İçeri bir hizmetçi girer. Öncekiler.

ADAM

Bir bardak su!

HİZMETÇİ

Hemen efendim!

(Çıkar.)

ADAM

Size de bir şey?

WALTER

Sağ olun.

ADAM

Fransız? Moselle?* Ne isterseniz.

(Walter başıyla reddeder; hizmetçi su getirip uzaklaşır.)

9. Sahne

Walter, Adam, Bayan Marthe vee hizmetçi hariç diğerleri.

ADAM

Açık konuşmak gerekirse Sayın Müfettiş,

Dava uzlaşmaya gidecek gibi duruyor.

WALTER

Uzlaşma mı? Orası belli değil Sayın Hâkim.

Mantıklı insanlar uzlaşmaya gidebilir

* Şarap çeşitlerine üretildikleri bölgeler icabı verilen isimler. (ç.n.)

Fakat henüz dava konusu açıklığa kavuşmamışken
Sizin uzlaşmayı nasıl sağlayacağınızı
Dinlemekten keyif duyarım açıkçası.
Nasil yapmayı düşünüyorsunuz, söyler misiniz?
Bir karara vardınız mı şimdiden?

ADAM

İlahi!
Eğer yasa beni yüzüstü bıraktığı için
Felsefeden yardım almam gerekiyorsa
O zaman Lebrecht diyorum.

WALTER

Kim?

ADAM

Ya da Ruprecht...

WALTER

Kim?

ADAM

Ya da Lebrecht'tir testiye kıran.

WALTER

Hangisiydi o zaman? Lebrecht mi, Ruprecht mi?
Siz, gördüğüm kadarıyla,
Bezelye çuvalındaki elden farksız davranmıyorsunuz
Davada bir karar verirken.

ADAM

İzin verin!

WALTER

Susun, susun rica ederim.

ADAM

Nasil isterseniz.
Bana kalırsa, bunu ikisi de yapmışsa
Adalet sağlanmış olur.

WALTER

Sorun da öğrenin.

ADAM

Başüstüne.

Ama meseleyi çözerseniz şerefsizim.

Tutanağı hazır ettiniz mi siz?

LICHT

Tamamen hazır.

ADAM

İyi etmişsin.

LICHT

Ayrıca özel sayfa açıyorum,

Üzerine ne yazılacak, ben de merak içindeyim.

ADAM

Özel sayfa mı? O da iyi olmuş.

WALTER

Şimdi anlat bakalım kızım.

ADAM

Anlatın Eve'ciğim, duyuyor musunuz,

konuşun şimdi, canım Eve'ciğim!

Tanrı'ya, duyuyor musunuz tatlım, canım benim,

O'na ve dünyaya hakikatin bir parçasından verin.

Düşünün ki Tanrı'nın yargı kürsüsünün huzurundasınız,

Hâkiminizi dava konusuyla ilgili olmayan

Yalan ve saçmalıklarla üzmemeniz gerektiğini düşünün.

Ah, elbette! Akli başında birisiniz siz.

Hâkim dediğiniz her zaman hâkimdir, bilirsiniz,

İnsan ona bugün, olmadı yarın ihtiyaç duyar.

Yapan Lebrecht'ti diyorsanız, iyidir;

Yapan Ruprecht'ti diyorsanız, o da iyidir!

Öyle de söyleseniz, böyle de;

Bakın ben de arada bir yalan söyleyen bir adamım,

Her şey siz nasıl istiyorsanız öyle olacak.

İsterseniz burada bana başkasının gıybetini yapın,

İsterseniz saçma sapan üçüncü isimleri sayıp dökün:

Yalnız kendinize dikkat edin çocuğum,

O kadarını söylüyorum.

Huisum'da yemin ederim ki kimse inanmaz size,
Tüm Hollanda'da Eve'ciğim, hiç kimse inanmaz;
Beyaz duvarlar şahitlik etmez hiçbir şeye, biliyorsunuz,
Onun da kendini savunabilmesi gerekir:
Hovardalık, kabak Ruprecht'inizin başına patlayacak!

WALTER

Siz de keşke yuvarlak konuşmayı azaltsanız biraz.
Sürekli gevezelik edip lafı döndürüp dolaştırıyorsunuz.

ADAM

Zât-ı âliniz anlamıyor mu?

WALTER

Devam edin!
Kürsüde haddinden fazla konuştuğunuz yeter.

ADAM

Başüstüne!
Bendeniz yüksek eğitim almadım Sayın Müfettiş.
Siz Utrechtli baylar için anlaşılır olmayabilirim belki,
Ama bu halkla durumumuz daha farklıdır:
Bahse varım, genç hanım ne demek istediğimi biliyordur.

BAYAN MARTHE

Ne demek oluyor bu? Dök her şeyi korkmadan, konuş!

EVE

Canım annem benim!

BAYAN MARTHE

Sen!.. Anlat her şeyi, konuş!

RUPRECHT

İlahi Bayan Marthe,
Vicdan insanın boğazına oturduğunda
Korkmadan konuşmak zordur.

ADAM

Sen sus bakayım ukala dümbeleği, söylenip durma.

BAYAN MARTHE

Kim yaptı, kim?

EVE

Ah Tanrım, ah!

BAYAN MARTHE

Adam durmuş, bön bön bakıyor bana! Alçak adam!

Ah Tanrım! Benim kızım şırfıntı sanki.

Tanrı mı yaptırdı bu işi?

ADAM

Bayan Marthe! Yok artık!

O nasıl şey öyle!.. Siz gence zaman tanıyın biraz!

Çocuğu korkutmak –şırfıntı falan– bunlar anlamsız!

Böyle bir yere varamayız.

Kendisi zaten olan biteni hatırlayıp anlatacak.

RUPRECHT

Hatırlasın tabii.

ADAM

Sen sus oradan hergele.

RUPRECHT

Ayakkabıcıyı hatırlar o şimdi.

ADAM

Hay aksi şeytan! Mübaşiri çağırın! Hey! Hanfriede!

RUPRECHT

Tamam, tamam.

Sustum Sayın Hâkim, ne olacaksa olsun.

Birazdan size benim adımı da söyler bu zaten.

BAYAN MARTHE

Dinle beni, burada hiç numara yapma bana.

Dinle, kırk dokuz yaşına geldim ben

Namusumla: Elli yaşıma da gireyim isterim.

Üç Şubat doğum günüm:

Bugün ayın biri. O yüzden uzatma. Kimdi o?

ADAM

Böyle daha iyi benim açımdan.

Bravo Bayan Marthe Rull!

BAYAN MARTHE

Babası bu dünyadan göçerken dediği:
Dinle Marthe, bu kıza yiğit bir adam bul;
Olur da ahlaksız bir sürtük olursa
Mezarcıya üç kuruş ver de
Mezarımda sırtüstü çevirsin beni,
Zira inan, mezarımda ters dönerim.

ADAM

O kadar rahatsız da olmaz hani.

BAYAN MARTHE

Şimdi anana babana
Eve’ciğim, Dördüncü Emir’e göre,
Anne babana hürmet etmek istiyorsan söyle: Ben
Ayakkabı tamircisini veya bir başkasını odama aldım,
Nişanlımı almadım de. Duydun mu beni?

RUPRECHT

Ona acıyorum. Öyleyse bırakın testi, izin verin
Utrecht’e götürüyüm. Ne testiymiş ama...
Keşke onu ikiye ayıran ben olsaydım.

EVE

Rezil seni! Tüh sana, utan, utan
Ben kırdım testi demediğin için!
Tüh sana Ruprecht, tüh sana, utan,
Benim yapıp ettiklerime güvenemediğin için.
Bana sorduğunda, “Eve, beni ister misin?” diye
Sana gönül rızası gösterip, “Evet,” demedim mi ben?
Ayakkabı tamircisinin dengi görmüyor musun kendini?
Olur a, beni anahtar deliğinden Lebrecht’le
Testiden içerken görmüş olsaydın bile
Şöyle düşünmen lazımdı senin: Eve iffetlidir,
Onun adı her halükârda temize çıkacaktır;
Bu hayatta olmazsa öbüründe,
Günün birinde yeniden dirildiğimizde.

RUPRECHT

Doğrusu bu fazla uzadı artık Eve'ciğim.
Ellerimle tutabildiğime inanırım ben.

EVE

Diyelim ki Lebrecht yapmış olsun,
Sana güvenmemektense ölmeyi yeğlerdim
Neden şimdi komşuların, uşakların,
Hizmetçilerin önünde...
Sana bir tanem, hemen söylemez miydim?
Diyelim ki saklamak için nedenim vardı,
Neden, ah Ruprecht, söyle, neden senin bana
İtimadına güvenerek sen olduğunu söylemeyeyim?
Neden söylemeyeyim? Neden söylemeyeyim?

RUPRECHT

Eh, Tanrı aşkına söyle o halde, yalnız
Ayrıntıları kendine saklarsan iyi olur.

EVE

Seni iğrenç, seni nankör herif seni!
Ayrıntıları kendime saklayayım ha!
Tek bir sözle kendi onurumu koruyup
Seni de sonsuz yıkıma uğratmak vardı oysa.

WALTER

Öyle mi? Bu tek bir söz de ne? Devamını getirin.
Yapan Ruprecht değildi o zaman, doğru mu?

EVE

Evet yüce beyim, madem kendisi böyle istiyor,
Ben zaten onun için söylemiyor, susuyordum:
Kil testi kırıan Ruprecht değildir,
Kendisi size yapmadım diyorsa sözüne inanabilirsiniz.

BAYAN MARTHE

Eve! Ruprecht değil mi?

EVE

Hayır anne, hayır!
Dün yalan söylemiştim size.

BAYAN MARTHE

Tüm kemiklerini kıracağım senin, bir bir!
(*Testiyi yere koyar.*)

EVE

İstedığınızı yapın.

WALTER

(*Tehditkâr.*)

Bayan Marthe!

ADAM

Hey! Mübaşir!

Bu uğursuz cadıyı alın buradan, dışarı atın!

Yahu neden Ruprecht olacakmış ki?

O sırada ona ışık tutan kızcağızın mıydı sanki?

Bunu en iyi genç hanım bilecektir, bilse bilse:

Bu Lebrecht çıkmazsa ben de alacağım bakın.

BAYAN MARTHE

Lebrecht miydi o zaman? Lebrecht miydi?

ADAM

Konuşun Eve'ciğim, Lebrecht'ti, öyle değil mi canım?

EVE

Ne utanmazlık bu! Ne aşağılık birisiniz!

Nasıl söyleyebilirsiniz Lebrecht olduğunu...

WALTER

Kızım!

Ne demek istiyorsunuz siz? Kusura bakmayın ama

Siz buradaki hâkimi mi suçluyorsunuz?

EVE

Ay, ne! Şu hâkim! Keşke mahkeme önünde

Zavallı bir günahkâr olarak kendisi dursaydı...

Kim olduğunu o daha iyi bilir!

(*Belde hâkimine dönerek.*)

Kendiniz dün Lebrecht'i Utrecht'e, kente

Askere almaları belirleyen komisyona

Belge götürmek üzere göndermediniz mi?

Onun Utrecht'te olduğunu bizzat biliyorken
Nasıl Lebrecht yaptı diyebiliyorsunuz?

ADAM

Başka kim olabilir ki? Lebrecht değilse
Tanrı aşkına!
Ruprecht değil, Lebrecht değil...
Ne yapıyorsunuz siz?

RUPRECHT

İzin verirseniz söz alayım Sayın Hâkim Adam,
Bu konuda Eve yalan söylemiyor olabilir.
Bu Lebrecht'e dün ben de rastladım,
Utrecht'e gidiyordu, sabah erken, saat sekizdi
Ve eğer kendisini bir arabaya atmayı başaramamışsa
Bu herif o çarpık bacaklı haliyle
Gece saat ondan önce dönmeyi başaramaz.
Üçüncü bir kişi olabilir gerçekten.

ADAM

Nasıl ya! Çarpık bacakmış! Saçma saçma! Herif
Sağlam ayağıyla tozunu attırıyor ortalığın.
Kocaman çoban köpeği ona yetişmek için
Tırs gitmiyorsa ben de sakatım o zaman.

WALTER

Bize olay akışını anlatın.

ADAM

Efendim, zât-ı âliniz müsaade ederse!
Kızın anlatacaklarının
Size faydasının dokunması pek mümkün değil.

WALTER

Faydası dokunmayacak mı?
Bana mı faydası dokunmayacak? Nedenmiş o?

ADAM

Kafasız bir çocuk. Görüyorsunuz. İyi ama kafasız.
Çok genç, cemaate daha yeni kabul edilmiş; sakalı
Uzaktan görse bile utanır bu. Halkımız böyledir işte,

Karanlıkta göz yumarlar her şeye, gündüz olunca da
Mahkemede şaşar, hâkim karşısında inkâr ederler.

WALTER

Siz genç hanımla ilgili her şeyde çok yumuşak ve
Çok hoşgörölüsünüz Sayın Hâkim Adam.

ADAM

Doğrusunu söylemek gerekirse Sayın Müfettiş,
Babası benim çok yakın arkadaşımı.
Zât-ı âliniz lütufkâr davranırsanız bugün,
Vazifemizi burada sonlandıralım,
Kızı da evine yollayalım derim.

WALTER

Dava konusunu tümüyle açıklığa kavuşturursak
Bundan büyük memnuniyet duyacağım Sayın Hâkim.
Cesur ol evladım, testiye kimin kıldığını söyle.
Atılmış yanlış bir adımı
Affedemeyecek kişiler yok şu an karşında.

EVE

Aziz, değerli, merhametli bayım,
Olayların gelişimini anlatmadığım için bağışlayın.
Kaçındığım için, çok karmaşık diye de düşünmeyin.
Bu davada konuşmuyorsam
Alnıma böyle yazıldığı içindir.
Ruprecht'in testiye çarpmadığını
İsterseniz kutsal mihrabın önünde
Yemin ederek doğrulayabilirim.
Gelgelelim dün yaşananlar,
Kim nereye çekerse çeksin yalnızca bana ait
Annemin de kendisine ait tek bir iplik uğruna,
Dokumada iş gören
Tüm bir sıra örgüyü çözmeye hakkı yok.
Burada testiye kıranı size söyleyemem,
Söylersem sadece bana ait olmayan,
Testiyle alakasız sırlara değinmek zorunda kalırım.

Sizlere er veya geç açılmak isterim,
Ama bunun yeri, haklı olarak
Sorgulandığım bu mahkeme değil.

ADAM

Hayır, hakikaten değil. Şerefsizim değil.
Genç hanım ağza nerede gem vurulur biliyor.
Kendisi burada, mahkeme önünde yemin ederse
Annesinin şikâyeti boşa düşer,
Buna da kimsenin itirazı olamaz.

WALTER

Bu açıklama karşısında siz ne diyeceksiniz Bayan Marthe?

BAYAN MARTHE

Çok fazla şey söyleyemezsem eğer,
Nedeni dilimin tutulmuş olmasıdır
Beyim inanın, yalvarıyorum.
Mağlup olmuş bir insanın dünya nezdinde
Saygı kazanmak uğruna, hâkim kürsüsü önünde
Yalan yere yemin etmeye yeltenmesinin örneği vardır ama
Kutsal mihrap önünde kendini rezil etmek için
Yalan yere yemin edilmesiyle
Dünya bugün ilk kez karşılaşıyor.
Dün Ruprecht'ten başka birinin odasına gizlice girmesi,
Usulca sokulması mümkün olsaydı,
Zaten bu mümkün olabilseydi Sayın Hâkim,
Emin olun ki ben burada bir an daha durmazdım.
Pılsını pırtısını kapının önüne koyar,
“Git evladım,” derdim, “dünya büyük,”
“Zaten bu eve kira ödediğin de yok,
Uzun saçların sana benden miras olsun, kendini
Vakti zamanı geldiğinde istediğin yerde asarsın.”

WALTER

Sakinleşelim, sakın, sakın Bayan Marthe.

BAYAN MARTHE

Burada
Kanıtı başka bir şekilde de ulaşabildiğim için,

Bana bu hizmeti çok gören kızım dışında,
Ve testiği bu adamın, başka birinin değil,
Kırmış olduğuna emin olduğum için,
Az önceki yeminle inkâr, açıkçası bende
Çok daha büyük bir kepezeliğın kuşkusunu uyandırıyor.
Dün gece, testinin kırılması dışında
Bir başka suçu daha gizliyor.
Bilmenizde fayda var Sayın Hâkim,
Ruprecht orduya çağrılmıştı, birkaç gün içinde
Utrecht'te bayrak üzerine yemin etmesi gerekiyordu.
Memleketin gençleri sefere çıkıyor.
Muhtemelen dün gece şöyle demiş olmalı:
“Ne diyorsun Eve’ciğim? Haydi. Dünya büyük.
Kasanın da sandığın anahtarı da sende.”
O da olsa olsa biraz karşı koymuştur:
Üç aşağı beş yukarı böyle olmuş olmalı,
Ben onları rahatsız ettiğim için,
Oğlan intikam almak için, kızsâ hâlâ sevgisinden
Geriye kalan da anlatıldığı gibi olmuştur.

RUPRECHT

Pis kadın! O nasıl konuşma öyle!
Kasanın, sandığın...

WALTER

Sakin olun!

EVE

Çık dışarı sen!

WALTER

Konuya dönelim. Testiden bahsediyorduk.
Kanıt, kanıt, Ruprecht’in kıldığına dair kanıt!

BAYAN MARTHE

Tamam, efendim. İlk önce testiği
Ruprecht’in kıldığını ispatlamak istiyorum,
Ardından da evde araştırmasını yapacağım.
Göreceksiniz, onun söylediği her kelime karşısında

Bana şahitlik edecek bir kişi bulup getireceğim;
Bu kızın şahitliğinin işime yaramayacağını bilseydim,
Önceden aklımın ucuna gelmiş olsaydı bu,
Hemen başkasını buraya getirir, karşınıza çıkarırdım.
Anlatılanların aksini iddia ettiği için
Bu adamın yaşlı halası Bayan Brigitte'yi
Huzura çağırırsanız o bana yeter.
Çünkü kendisi daha on bire yarım saat varken bahçede,
Henüz testi kırılmamışken yani, bu adamın Eve'yle
Buluşup ağız dalaşı yaptığını fark etmiş.
Bu adamın anlatıp durduğu tüm bu masalın
Tek bir kişinin ifadesiyle
Baştan aşağı nasıl un ufak olacağını
Kendi gözlerinizle görmenizi sağlayacağım sayın hâkimler.

RUPRECHT

Kim beni orada?

VEIT

Kardeşim Briggy mi?

RUPRECHT

Beni Eve'yle mi? Bahçede ha?

BAYAN MARTHE

Bu adamı, anlatıp durduğu gibi, güya saat on birde
Odaya onu gafil avlayarak dalmadan önce
Eve'yle bahçede, saat on buçukta,
Ağız dalaşı sırasında, kızı bir şeye ikna etmek istercesine
Yer yer sarılıp yer yer çekiştirirken görmüş.

ADAM

(*Kendi kendine.*)

Şeytan kulağına kurşun! İşler yolunda gidiyor.

WALTER

Şu kadını buraya getirin.

RUPRECHT

Hâkim efendiler, rica ediyorum,
Bu ifade doğru değil, bu söylenen olanaksız.

ADAM

Bekle sen, alçak herif!

Hey! Mübaşir! Hanfriede!

Bu testiler kaçarken kırılır her zaman zaten...

Kâtip Bey, gidin Bayan Brigitte'yi buraya getirin!

VEIT

Bak buraya kahrolası serseri, ne yapıyorsun sen?

Tüm kemiklerini kıracağım senin, hepsini.

RUPRECHT

O nedenmiş o?

VEIT

Ne diye saklıyorsun bu genç kızla

On buçukta bahçede oynadığını?

Neden saklıyorsun bunu?

RUPRECHT

Neden saklayayım?

Tanrı çarpsın ki doğru değil baba!

Briggy Hâlâ buna tanıklık etmişse assınlar beni.

Onu da bacaklarından assınlar hatta.

VEIT

Tanıklık *ederse* ama dikkat et kendine!

Sen de oradaki temiz kız Eve de,

Mahkemede böyle dikilmeniz bile, hepsi

Danışıklı dövüş demek ki. Kızın bildiği

Fakat utandığından burada söyleyemediği

Bu ayıp sır yüzünden buradayız o halde.

RUPRECHT

Sır mı? Ne sırrı?

VEIT

Niçin toplandın?

Ha? Neden toplandın dün akşam?

RUPRECHT

Eşyalarımı mı?

VEIT

Pantolonunu, çamaşırlarını, evet, giysilerini;
Hepsini omzuna atıp yola çıkacak gibi
Neden çıkın ettin?

RUPRECHT

Utrecht'e gitmem gerektiği için!
Orduya teslim olmam gerektiği için! Tanrı aşkına ya!
Beni ne zannediyorsun?

VEIT

Utrecht'e mi? Ya Utrecht tabii!
Sen Utrecht'e gitmek için acele edeceksin ha!
Daha evvelsi gün, beş gün sonra mı giderim,
Altı gün sonra mı bilmiyorum, diyordun sen.

WALTER

Sizin davayla ilgili vereceğiniz bir bilgi var mı peder bey?

VEIT

Beyim ben fazla konuşmak istemiyorum.
Testi kırıldığında evimdeydim
Ve doğrusunu söylemek gerekirse,
Ortaya çıkan detaylara baktığımda
Henüz oğlumu şüpheli kılan
Herhangi bir durum da fark etmiş değilim.
Buraya masumiyetine tamamen inanmış halde,
Dava sonuçlandıktan sonra oğlumun nişanını
Bozmak için, sonrasında da genç kıza
Sonbahardaki nişanda hediye ettiği gümüş zincir ile
Nişan takısını istemek amaçlı geldim.
Fakat oğlan olur da bu ağarmış başıma
Bir firar veya başka bir ihanet sararsa,
Ben de bunu sizlerle beraber öğreneceğim:
Varsa böyle bir şey, zaten şeytan görsün yüzünü.

WALTER

Bayan Brigitte'yi huzura getirin Sayın Hâkim Adam.

ADAM

Bu dava zât-ı âlilerini yormadı mı
Acaba? Uzaklıkça uzadı zira.
Zât-ı âliniz daha kasama bakacak,
Sonra evrak işleri var... Saat kaç oldu?

LICHT

Az önce buçuğu vurdu.

ADAM

On buçuk!

LICHT

Yok, affedersiniz, on bir buçuk.

WALTER

Fark etmez.

ADAM

Saat çıldırmış bence ya da siz.

(Saatine bakar.)

Yalanım varsa şerefsizim.

Evet, o halde ne emrediyorsunuz efendim?

WALTER

Düşüncem şu...

ADAM

Davayı kapatmak mı? İyi o zaman!

WALTER

Bir müsaade edin!

Devam edilmesi gerektiğini düşünüyorum.

ADAM

Öyle mi düşünüyorsunuz? O da olur. Aksi halde ben
Davayı yarın erkenden, saat dokuzda efendim,
Sizi memnun edecek şekilde bitirecektim.

WALTER

Siz benim asıl ne istediğimi biliyorsunuz.

ADAM

Siz nasıl emrederseniz efendim.

Kâtip Bey, mahkeme mübaşirini yollayın,
Bayan Brigitte'yi derhal huzura getirsinler.

WALTER

Madem öyle siz de –değerli zamanımızdan çalmamak için–
Çok rica ederim, davayla biraz daha alakadar olun.
(*Licht çıkar.*)

10. Sahnne

Licht hariç öncekiler. Daha sonra birkaç hizmetçi kız.

ADAM

(*Ayakta.*)

Bu arada, sizin için de uygunsa,
Biraz hava alabiliriz, ne dersiniz?

WALTER

Hım! Evet, elbette.
Size demek istediğim şu...

ADAM

Bayan Brigitte gelene dek
Taraflara da izin verelim mi?

WALTER

Nasıl? Taraflara mı?

ADAM

Evet, o arada kapının önüne çıkma izni...

WALTER

(*Kendi kendine.*)

Lanet olsun yahu!

(*Yüksek sesle.*)

Hâkim Adam iyisi mi

Siz de bu arada bana bir kadeh şarap verin.

ADAM

Büyük memnuniyetle. Hey! Margarete!

Beni çok mesut ettiniz Sayın Hâkim.

Margarete!

(*Hizmetçi girer.*)

HİZMETÇİ

Buyurun efendim.

ADAM

Ne emredersiniz?

Sizler de çıkın bakalım

Dışardaki bekleme salonuna.

Fransız mı?

Yoksa Ren mi?

WALTER

Bizim Ren şarabımızdan olsun.

ADAM

Tamam.

Ben çağırana kadar bekleyin, haydi. Dışarı!

WALTER

Nereye?

ADAM

Koş, mühürlü olanlardan Margarete.

Nasil? Hemen dışarıdaki koridora gidin.

Hah, burada. Anahtar.

WALTER

Hım! Durun!

ADAM

Gidin! Dışarı diyorum!

Git Margarete!

Tereyağı bir de yeni dövülmüşünden, Limburg peyniri,

Yanında yağlı Pomeranya kazı fumesinden.

WALTER

Durun! Bir saniye! Fazla zahmet etmeyin,

Rica ediyorum Sayın Hâkim.

ADAM

Kaybol, çekil git

Gözümün önünden! Sana ne diyorsam onu yap.

WALTER

Siz insanları serbest mi bıraktınız Sayın Hâkim!

ADAM

Nasıl efendim?

WALTER

Siz insanları, diyorum?..

ADAM

Siz ne zaman izin buyurursanız, girecekler içeri.

Bayan Brigitte ortaya çıkana kadar elbette.

Nasıl, yoksa başka türlü mü?..

WALTER

Hım! Siz nasıl isterseniz.

Acaba onca zahmete değecek mi?

Herhalde kendisinin bulunmasının

Epey bir zaman alacağını düşünüyorsunuz, öyle mi?

ADAM

Bugün orman günü

Efendim. Kadınların büyük çoğunluğu

Çamlarda, çalı çırpı toplamaya çıkmıştır.

Kolayca bulmak...

RUPRECHT

Yaşlı kadın evde.

WALTER

Evde. Tamam o halde.

RUPRECHT

Hemen gelir buraya.

WALTER

Hemen gelir demek.

Şarabı hızlıca aradan çıkaralım.

ADAM

(Kendi kendine.)

Kahretsin!

WALTER

Hemen gelsin. Fakat atıştırmalık olarak, rica ediyorum,

Yalnızca bir parça kuru ekmek ve tuz,

Başka bir şey olmasın.

ADAM

(*Kendi kendine.*)

Şıfıntıyla iki dakika yalnız kalsaydım...

(*Yüksek sesle.*)

Ah, kuru ekmek! Nasıl? Tuz! Hemen koşun.

WALTER

Evet.

ADAM

Peki, bir parça Limburg peyniri hiç olmazsa.

Önden alınan birazcık peynir,

Dilin şarabın tadını daha iyi almasını sağlar.

WALTER

İyi. Bir parça peynir o halde, başka bir şey istemez.

ADAM

Şimdi git. Fazla süsle de uğraşma.

Kötü olsa da düzgün olsun.

(*Hizmetçi çıkar.*)

Bizim gibi adı çıkmış, yaşı ilerlemiş

Bekâr insanların avantajı da bu:

Başkaları yediklerini, acınası halde, kıtı kıtına,

Karısı ve çocuklarıyla her gün paylaşmak zorundayken,

Bizler istediğimiz zaman bir arkadaşla

Yemenin tadını bol bol çıkarabiliyoruz.

WALTER

Ne diyeceğim; aklıma geldi şimdi...

Sizin bu yara bereniz nasıl oldu acaba Sayın Hâkim?

Başınız, bakıyorum da hakikaten çok fena delinmiş!

ADAM

Düştüm.

WALTER

Düştünüz. Hım! Demek öyle.

Ne zaman? Dün akşam mı?

ADAM

Bugün, saat beş buçukta, affedersiniz, sabah erkenden,

Yataktan çıkmaya çalışırken.

WALTER

Neyin üstüne?

ADAM

Şeyin üstüne... Sayın Adalet Müfettişi,
Doğrusunu söylemek gerekirse kendi üstüme.
Önce kafamı çarpmak suretiyle
Sobanın üzerine düştüm Sayın Müfettişim,
Şu saat oldu, hâlâ bilmiyorum bunu niye yaptığımı.

WALTER

Arkadan mı?

ADAM

Nasıl? Arkadan...

WALTER

Yoksa önden mi?
İki yaranız var; biri önden, biri arkadan.

ADAM

Önden ve arkadan.

Margarete!

(İki hizmetçi ellerinde şarap vs. girer.
Sofrayı kurup tekrar çıkar.)

WALTER

Nasıl?

ADAM

Önce böyle, sonra böyle. Önce sobanın kenarına
Alnımı vurdum, ardından da
Sobadan geriye, sırtüstü yere düşüp
Kafamın arkasını çarptım.
(Şarap doldurur.)

İyi mi böyle?

WALTER

(Kadehi eline alır.)

Eğer bir karınız olsaydı,
Acayip şeyler yaşanmış diye düşünürdüm
Sayın Hâkim.

ADAM

Nasıl yani?

WALTER

Pek tabii canım,

Her tarafınız çizik içerisinde kalmış.

ADAM

(*Kahkaha atar.*)

Yok, Tanrı'ya şükür! Kadın tırnağından değil onlar.

WALTER

Değildir, evet. Yaşı ilerlemiş bekârlığın bir avantajı daha.

ADAM

(*Kahkahasını sürdürerek.*)

Sobanın köşesine ipekböcekleri için

Kuru çalı çırpı koyulmuş. Sağlığınıza!

(*İçerler.*)

WALTER

Tam da bugün, hepsinin üstüne

Bir de peruğunuz tuhaf biçimde kaybolmuş!

Hayır, peruk kaybolmasaydı yaralarınızı örterdi.

ADAM

Ya, ya. Çifte bela demişler;

Fenalıklar çifter çifter yaşanıyor.

Buyurun, yağdan da biraz ikram edeyim.

WALTER

Bir parça sadece.

Limburg'dan mıydı?

ADAM

Hakiki Limburg efendim.

WALTER

Peki, bu olay tam olarak nasıl gerçekleşti Tanrı aşkına?

ADAM

Ne?

WALTER

Peruğunuzu kaybetmeniz.

ADAM

Şöyle: Dün akşam oturmuş, bir dava dosyası
Okuyordum, gözlüğümü de bulamadığım için
Başımı dosyaya öyle bir eğmişim ki
Mum alevi peruğumu tutuşturmuş. Ben de,
Bu ateş gökten düştü benim günahkâr başıma
Deyip tam peruğu tuttuğum gibi fırlatacakken,
Ne fayda, ben daha ense şeridini çözmeden
Sodom ve Gomora* gibi yanıp tutuşmuş.
Üç beş tel saç ancak kalmıştı elimde.

WALTER

Hay aksi! Diğer peruğunuz da kentte.

ADAM

Perukçada. Neyse davaya dönelim.

WALTER

Acele etmeyelim lütfen Sayın Hâkim.

ADAM

Ha, ne? Saat de ilerliyor. Bir kadeh daha? Buyurun.
(İkram eder.)

WALTER

Bu Lebrecht –tabii bu cins adam doğruyu söylüyorsa–
O da kötü biçimde düşmüş.

ADAM

Düşmüş yemin ederim ki.
(İçkisinden bir yudum alır.)

WALTER

Burada dava,
Artık korkmaya başladığım üzere,
Açıklığa kavuşmadan kalırsa, bu durumda
Siz de suçluyu yarasından kolayca bulabilirsiniz.
(İçkisinden bir yudum alır.)

Niersteiner mı?

* Sodom ve Gomora, Eski Ahit'in Tekvin Kitabı'nda işledikleri günahlardan
ötürü gökyüzünden yağan ateşle yok edildiği anlatılan kentlerdir. (ç.n.)

ADAM

Ne?

WALTER

Yoksa iyi bir Oppenheimer mı?

ADAM

Nierstein. Bak şu işe! Müthiş! Bu işten anlıyorsunuz siz.

Nierstein'dan efendim, ellerimle gidip getirdim diyebilirim.

WALTER

Bundan üç yıl önce üzüm cenderesinde tatmıştım.

(*Adam yeniden içki ikram eder.*)

Sizin pencerenin yüksekliği ne kadar?

Siz, evet! Bayan Marthe!

BAYAN MARTHE

Benim penceremin mi?

WALTER

Küçük yatak odasının evet,

Kızın uyuduğu odanın penceresi ne kadar yüksekte?

BAYAN MARTHE

O küçük oda aslında

Birinci katta, altında da kiler var,

Yerden yüksekliği üç metre ya var ya yoktur;

Yine de atlamaya hiç uygun değil

Çünkü duvardan iki adım uzakta bir asma var,

Eğri büğrü dalları yukarıya doğru herekle uzatılmış,

Tüm duvarı boydan boya kaplamış halde,

Hatta pencereyi bile sıkıca sarmış. Öyle ki

Bir erkek domuzun, arasından geçmek için,

O iki sağlam sivri dişiyle epey uğraşması lazım.

ADAM

İçinde asılı da kalınmıyor.

(*Kendisine içki koyar.*)

WALTER

Öyle mi diyorsunuz?

ADAM

Ah, sormayın!

(İçer.)

WALTER

(*Ruprecht'e.*)

Siz bu günahı işleyen kişinin neresine vurdunuz?
Kafasına mı?

ADAM

Buyurun.

WALTER

Kalsın.

ADAM

Verin, verin.

WALTER

Dolu daha yarısı.

ADAM

Doldurmak istiyorum ama.

WALTER

Duydunuz ne dediğimi.

ADAM

Yok, sayıyı tutturmamız şart.

WALTER

Rica ediyorum ama.

ADAM

Aa, olmaz! Pisagorcu kurala uymamız gerek.

(*Karşısındakinin içkisini tazeler.*)

WALTER

(*Yeniden Ruprecht'e.*)

Bu günahkârın kafasına kaç kez vurdunuz?

ADAM

Bir, Yaradan demek. İki, karanlık kaos.
Üç, dünyadır, kâinat yani. Üç kadeh en iyisi bence.
Zaten üçüncüde güneşi damla damla içersin,
Sonrakilerle de gök kubbeyi içine çekersin.

WALTER

Günahkârın kafasına kaç defa vurdunuz?
Ruprecht, hey, size söylüyorum!

ADAM

Duyurmak ne mümkün?
Günah keçisine kaç kez vurdun sen? Ee, konuş artık!
Tanrı aşkına, görüyor musunuz,
Herif daha kendisi hatırlamıyor...
Unuttun mu yoksa?

RUPRECHT

Kapı tokmağıyla mı?

ADAM

Evet, her neyse.

WALTER

Pencereden, adam alt tarafta asılı kalmışken?

RUPRECHT

İki defa Sayın Hâkim.

ADAM

Vay alçak, onu da hatırlıyor.
(İçer.)

WALTER

İki kez! Bu tarz iki darbeye öldürebilirdin onu,
Biliyor muydun?

RUPRECHT

Öldürebilsem öldürürdüm zaten.
Tamamen haklı olurdum.
Burada önümde yatıyor olsa ölü bir halde,
Siz hâkimlere, "İşte buydu," derdim,
Hiç yalan falan söylemezdim.

ADAM

Ölü, evet. İnanırım buna. Ama böyle...
(İçki koyar.)

WALTER

Karanlıkta yüzünü göremediniz mi adamın?

RUPRECHT

Hiç göremedim efendim. Nasıl göreyim?

ADAM

Neden gözünü dört açmıyorsun...

Haydi, kadeh tokuşturalım!

RUPRECHT

Gözümü açacakmışım! Gözümü dört açmıştım ben.

Şeytan herif kum doldurdu gözüme.

ADAM

(Kendi kendine mırıldanarak.)

Kum dolar elbet!

Kocaman gözlerini ne diye açıyorsun öyle?

Haydi. Sevdiklerimize içelim beyefendi!

Şerefimize!

WALTER

Adalet, iyilik, sadakat adına Hâkim Adam!

(İçerler.)

ADAM

İyi o halde, son bir kez daha içelim isterseniz.

(İçki koyar.)

WALTER

Siz Bayan Marthe'lere zaman zaman uğruyor olmalısınız

Sayın Hâkim Adam. Ruprecht dışında

O eve girip çıkanlar kimlerdir, bana söyleyiniz lütfen.

ADAM

Benim gidişlerim, açıkçası pek sık değil Sayın Müfettiş,

O yüzden giren çıkan kimdir söyleyemiyorum,

Kusura bakmayın.

WALTER

Nasıl olur? Merhum, dostunuz olduğu için sizin

Onun dul eşini ara sıra ziyaret etmeniz gerekmez mi?

ADAM

Yok, aslına bakarsanız, pek nadir, ayda yılda bir uğranım.

WALTER

Bayan Marthe!

Hâkim Adam'la aranız bozuldu mu sizin?

Size artık uğramadığını söylüyor kendisi.

BAYAN MARTHE

Hım! Aramız mı bozuldu?

Öyle değil durum tam olarak.

Kendini hâlâ iyi dostumuz olarak varsayıyordur sanırım.

Fakat evimde sık görüyor muyum dersiniz,

O konuda beyefendiyi methetmem doğru olmaz.

Eve son adım attığından bu yana dokuz hafta geçti,

Aslına bakarsanız o da geçerken uğrama şeklindeydi.

WALTER

Nasıl olur efendim?

BAYAN MARTHE

Ne nasıl olur?

WALTER

Dokuz hafta olmuş ya?

BAYAN MARTHE

Dokuz evet.

Perşembeye on olacak. Benden tohum

İstemişti, karanfil ve ayıkulağı.

WALTER

Ya pazarları, çiftliğe giderken?..

BAYAN MARTHE

Evet o zaman, işte o zaman pencereme bakar,

Bana ve kızıma iyi günler diler,

Ardından da yoluna devam eder.

WALTER

(*Kendi kendine.*)

Hımm! O zaman ben bu adama...

(*İçer.*)

Ben de kendi kendime,

Bu genç kız bazen işlerinizde

Yardımcı olduğu için arada sırada
Annesini de ziyaret ediyorsunuzdur diyordum.

ADAM

Nasıl yani efendim?

WALTER

Nasıl mı? Avlunuzdaki
Hastalanan tavuklarınızın iyileşmesine
Bu genç hanımın yardım ettiğini söylemişsiniz.
Bu konuda size tavsiyeleri olmamış mıydı?

BAYAN MARTHE

Evet elbette efendim, bunları yapar.
Geçen gün kendisi bizim eve can çekişen,
Hasta bir Hint tavuğu yollamıştı.
Kız geçen yıl da bunun tavuklarından birini kurumaktan
Kurtarmıştı, bunu da yine erişteyle iyi edecekti,
Ama bir teşekkür için bile gelmedi henüz.

WALTER

(Şaşkın halde.)

Koyun Sayın Hâkim Adam, koyun, yarasın.
İyisi mi biz birer tane daha içelim, koyun.

ADAM

Başüstüne efendim. İnanın, beni çok mesut ettiniz
Buyurun.

(İçki koyar.)

WALTER

Sağlığınıza! Hâkim Adam,
Sağlığa, sıhhate er geç kavuşulur elbet.

BAYAN MARTHE

Öyle mi dersiniz? Bilmem ki.
Sizin bu içtiğiniz,
Keza kale muhafızı merhum beyimin de
Hayattayken arada bir mahzenden çıkardığı
Bu Niersteiner şarabını beyefendinin önüne
koyabilseydim başka olurdu her şey:

Ama fakir bir dulum artık,
Evimde onu cezbedecek hiçbir şey yok.

WALTER

Öylesi daha iyi olmuş, daha iyi.

11. Sahne

*Licht, elinde bir perukla Bayan Brigitte
ve hizmetçiler girer. Öncekiler.*

LICHT

İşte Bayan Brigitte geldi.

WALTER

Kadın bu mu Sayın Kâtip Licht?

LICHT

Evet, kendisi Bayan Brigitte efendim.

WALTER

Pekâlâ, o halde davayı karara bağlayalım artık.

Gençler, alın bunları. Götürün.

(Hizmetçiler bardakları vs. alarak çıkar.)

ADAM

(O sırada.)

Siz de bu arada Eve'ciğim, dinleyin bakın,

Eğer hapi düzgün yuvarlarsanız*

Gerektiği gibi, söz bak, bu akşam

Sizde sazan balığı yiyoruz, benden.

Aşüftelik artık boğazınızdan geçmek zorunda,

Hap büyük gelirse de ölüm var işin ucunda.

WALTER

(Peruğu görür.)

Bayan Brigitte bize ne diye bir peruk getirmiş

Acaba?

* Eskiden eczacıların hapları yuvarlayarak hazırlamalarına gönderme yapılıyor. (e.n.)

LICHT

Af buyurun efendim?

WALTER

Oradaki kadın bize niçin

Peruk getirmiş?

LICHT

Hım!

WALTER

Ne?

LICHT

Kusura bakmayın...

WALTER

Öğrenebilecek miyim acaba?

LICHT

Zât-ı âliniz, kadına

Sayın Hâkim yoluyla sordurursanız,

Eminim peruğun kime ait olduğu

Ve başka şeyler kendiliğinden ortaya çıkacaktır.

WALTER

Kime ait olduğunu bilmek istemiyorum ben.

Bu kadına nasıl gelmiş? Nerede bulmuş onu?

LICHT

Peruğu Bayan Margarete Rull'lardaki herekte bulmuş.

Kızın uyuduğu odanın penceresinin hemen altındaki

Asma kütüğünün, kuş yuvası gibi sımsıkı örülmüş

Çapraz örgüsüne asılı duruyormuş.

BAYAN MARTHE

Ne? Benim evimde mi? Herekte ha?

WALTER

(Gizlice.)

Sayın Hâkim Adam,

Bana biraz itimadınız varsa,

Sizden rica ediyorum, hukukun saygınlığı adına,

Fazla uzatmayalım, şimdi söyleyin bana.

ADAM

Ben size?..

WALTER

Öyle değil mi? Siz değil misiniz?

ADAM

Şerefim üzerine...

(*Peruğu çekip alır.*)

WALTER

Bu peruk sizin değil mi?

ADAM

Bu peruk, baylar, benimki evet!

Bundan sekiz gün önce Utrecht'e

Usta Mehl'e götürmesi için delikanlıya

Verdiğim peruğun, çarpılayım ki aynısı!

WALTER

Kime? Neyi?

LICHT

Ruprecht'e mi?

RUPRECHT

Bana mı?

ADAM

Sekiz gün önce,

Utrecht'e giderken, berbere götür de

Bunu yenilesin diye sana vermedim mi seni afacan?

RUPRECHT

Öyle mi?.. Evet, ya. Bana veriydi...

ADAM

Neden peruğu berbere

Vermemiş ki bu kerata?

Neden onu emrettiğim gibi

Ustanın atölyesine bırakmamış?

RUPRECHT

Neden bırakmayayım? Tanrı yukarıda, çarpacak bizi!

Onu atölyeye teslim ettim ben.

Usta Mehl de aldı...

ADAM

Teslim ettin ha?

Marthe'lerin üzüm hereğinde nasıl asılıydı o zaman?

Dur bakalım hergele! Öyle kolay kurtulamazsın.

Burada benim kılığıma girilerek ne yapılmak isteniyor,
İsyan falan mı yoksa, ne bileyim?

İzin verir misiniz,

Hemen şu kadını bir sorgulayayım?

WALTER

Peruk sizdeydi ama diyorsunuz ki?..

ADAM

Efendim,

Bu delikanlı geçen salı

Babasının öküzleriyle Utrecht'e gitmeden önce

Makamımıza gelerek, "Sayın Hâkim Adam," dedi,

"Kentten ısmarlamak istediğiniz bir şey var mı?"

"Oğlum," dedim, "rica edeceğim,

Benim şu peruğumu bir tarativer," dedim.

Ama ona git de sonra sende kalsın, tepe tepe

Kendi malınmış gibi kullan, en sonunda da

Marthe'lerin hereğinde asılı bırak demedim.

BAYAN BRIGITTE

Sayın hâkimler izin verirsiniz, Ruprecht

Değildi kesinlikle. Dün gece dışarı çıkmış,

Zor bir doğum sonrası lohusa kuzenimi

Ziyaret etmek için çiftliğe giderken,

Genç kızın kısık sesle arkadaki bahçede

Birini azarladığını duydum. Sesi öfke

Ve korku yüzünden içine kaçmıştı sanki:

"Tüh sana, utan kendinden, alçak herif,

Ne yapıyorsun sen? Defol. Annemi çağıracağım."

Memlekete İspanyollar girmek istiyordu âdeta.

Bunun üzerine, "Eve!" diye bağırdım çitin arkasından.

"Eve neyin var? Ne oluyor?" Bir sessizlik oldu:

“Hey, ses versene.”

“Ne istediniz hâlâ?”

“Ne oluyor orada sana?” diye sordum.

“Ne olacak bana?”

“Ruprecht mi o?”

“Ay, evet, Ruprecht. Yolunuza devam edebilirsiniz”

“Git, çay koy iç sen,” dedim.

*Başkalarının kavga ettiği şekilde
sevişiyorlar herhalde, diye düşündüm.*

BAYAN MARTHE

Yani?..

RUPRECHT

Yani?..

WALTER

Susun! Kadının sözünü kesmeyin.

BAYAN BRIGITTE

Çiftlikten geri dönerken

Saat artık gece yarısına yaklaşmıştı, tam ben
Marthe’lerin bahçesinin oradaki ıhlamur yolundayken,
Aniden önümden aceleyle bir herif geçti; dazlak ve
Arkasına bakmadan toynaklarıyla koşup giderken,
Ardında saç ve kükürt buğusuna benzer uğursuz,
Pis bir koku bıraktı.

Yüksek sesle bir “Tanrı bizi korusun,” çekip

Korka korka o tarafa döndüm ki

O kel kafa hızla kaçarken

İhlamur yolunda çürük odun gibi ışık saçıyordu efendim.

RUPRECHT

Ne! Bak şu işe... Görüyor musun!

BAYAN MARTHE

İyi saatte olsunlar mıydı o, Bayan Briggy?

RUPRECHT

Şeytanı gördüğünüzü mü söylüyorsunuz yani?..

LICHT

Sessiz olun, sessiz!

BAYAN BRIGITTE

Canım

Ben ne gördüğümü, neyin kokusunu aldığımı iyi biliyorum.

WALTER

(Sabırsızlanarak.)

Hanım, şeytan mı, değil mi araştırarak değilim.

Onu mahkemeye çıkaracak halimiz de yok.

Bize başka birinin adını verebiliyorsanız tamam.

Siz diğer günahkâra kıyamıyorsunuz anlaşılan.

LICHT

Efendim ifadeyi sonuna kadar dinlemenizde fayda var.

WALTER

Kafası hiç çalışmıyor halkımızın, hiç!

BAYAN BRIGITTE

Tamam, nasıl emrederseniz.

Ama Bay Kâtip Licht de benim şahidimdir.

WALTER

Nasıl? Nasıl sizin şahidiniz oluyor?

LICHT

Bir anlamda evet.

WALTER

Gerçekten mi, bilemedim...

LICHT

Lütfen efendim,

Rica ediyorum kadının ifadesini bölmeyelim.

Şeytan olduğu yönünde bir iddiam yok,

Ne var ki toynak, dazlak kafa ve

Ardındaki buğu konusu, yanılmıyorsam

Tamamıyla gerçek! Siz devam edin!

BAYAN BRIGITTE

Bayan Marthe Rull'un evinde yaşananları

Bugün büyük bir şaşkınlıkla duyunca,

Geceleyin hereğın orada karşılaştığım
Testi kırıcısını ortaya çıkarma düşüncesiyle
Atladığı yeri araştırıyordum ki
Karda bir iz buldum sayın baylar.
Ne izi buldum dersiniz?
Sağda zarıf, açık, hafif bir eğim almış,
İnsana ait muntazam bir ayak izi,
Soldaysa şekilsiz, derin, kaba,
Kocaman, devasa bir toynak izi.

WALTER

(Kızgın.)

Boş boş, saçma sapan, lanet olasıca!..

VEIT

Bu mümkün değil kadın!

BAYAN BRIGITTE

Şerefim üzerine yemin ederim!
Önce hereğın orada, atlayışın olduğu yerde,
Karda genişçe bir daire izi vardı,
Sanki içinde dişi domuz yuvarlanmıştı.
Sonra insan ayağı, at ayağı buradan başlayıp
İnsan ayağı, at ayağı, bir daha
İnsan ayağı, at ayağı derken,
Bahçe boyunca öyle gidiyordu.

ADAM

Lanet olsun! Bu köftehor cüret edip
Şeytan kılığına girerek geziniyor olmasın?

RUPRECHT

Ne! Ben mi?!

LICHT

Susun! Susun!

BAYAN BRIGITTE

Porsuk ararken izini bulan
Avcı benim kadar sevinmez.
Beni alıp getirsin diye sizin gönderdiğiniz

Bay Kâtip Licht'i az önce görünce,
"Kâtip Licht," dedim, "siz o mahkemeyi durdurun,
Testi kırıcısını yargılamıyorsunuz siz,
O olsa olsa cehennemdedir şimdi,
Gitmiş işte, izi de burada."

WALTER

Böylece siz de ikna oldunuz, öyle mi?

LICHT

Efendim,
Bu iz konusunda tamamen haklı.

WALTER

Toynak izi mi?

LICHT

Bir insanın ayak izi, elbette,
Ama bir atın toynağına daha çok benziyor.

ADAM

Beyler rica ederim, bu konu çok ciddi görünüyor.
Tanrı'nın varlığını itiraf etmek istemeyen
Alaycı tarzda kaleme alınmış birçok yazı var;
Ne var ki henüz benim bildiğim kadarıyla hiçbir ateist
Şeytanın var olmadığını özlü şekilde kanıtlamış değil.
Karşılaştığımız durum, bence özel olarak
Müzakere edilmeyi hak ediyor. Benim önerim şu:
Herhangi bir karara varmadan önce
Şeytanın testiye kıldığını kabul etme yönünde
Mahkememizin yetkili olup olmadığı konusunda
Lahey'deki Konsil'den bilgi isteyelim.

WALTER

Tam sizden beklenebilecek bir öneri.
Peki siz ne diyorsunuz bu konuda Sayın Kâtip?

LICHT

Zât-ı âlinizin karar vermek için
Konsil'e ihtiyacı olmayacak.
İfadenizi –izniniz olursa– tamamlayın

Siz, Bayan Brigitte; mesele, umuyorum ki
Olaylar arasındaki bağlantı kurulunca açıklığa kavuşacak.

BAYAN BRIGITTE

Bunun üzerine Kâtip Licht dedim,
Bu izi biraz takip edelim, bakalım
Şeytan nereye doğru sığıp sığınabilir.
“İyi,” dedi, “Bayan Brigitte, iyi bir fikir;
Kim bilir belki de pek fazla dolaşmayız,
Yolumuz belde hâkimi Adam Bey’e çıkar.”

WALTER

Ee? Bulduğunuz şey?..

BAYAN BRIGITTE

İlk önce
Bahçenin karşısında, ıhlamur yolunda,
Şeytanın bana toslayıp kükürt buğuları
Saçtığı yerdeki daireyi bulduk;
Bu daire, sanki bir kedi köpeğe tıslamış da,
Köpek ürküp kenara çekilmiş gibiydi.

WALTER

Daha sonra?

BAYAN BRIGITTE

Oradan pek fazla uzak olmayan bir yerde, bu kez
Bir ağacın dibinde korkunç bir abide duruyordu.*

WALTER

Abide mi? Nasıl yani?

BAYAN BRIGITTE

Nasıl mı? Anlayın işte canım...

ADAM

(*Kendi kendine.*)

Lanet olsun şu bağırsaklarıma...

LICHT

Geçin onu lütfen.
Rica ederim geçin orayı Bayan Brigitte.

* Adam'ın yaşadığı olayın korkusundan altına ettiği ima ediliyor. (ç.n.)

WALTER

İzlerin sizi nereye götürdüğünü bilmek isterim!

BAYAN BRIGITTE

Nereye mi? En yakın yoldan size işte,
Kâtip Licht'in dediği gibi.

WALTER

Bize mi? Buraya ha?

BAYAN BRIGITTE

Ihlamur yolundan başlayıp,
Sazanlı gölün yanından,
Belediye başkanının tarlasından ilerleyip
Keçi yolunu izleyerek mezarlığın içinden geçtiğinizde
Buraya, diyorum ya, Belde Hâkimi Adam'ın evine varılır.

WALTER

Belde Hâkimi Adam'ın evine mi?

ADAM

Buraya, bana mı çıkıyor?

BAYAN BRIGITTE

Evet, size ya.

RUPRECHT

Şeytan

Mahkemede oturuyor olacak değil ya?

BAYAN BRIGITTE

Canım bu evde mi oturuyor,
Ben onu bilmem ama burada bir durmuş konaklamış,
Onu biliyorum: İzler arkaya, kapının eşiğine dek gidiyor.

ADAM

Giderken buradan geçmiş olmasın?

BAYAN BRIGITTE

Evet, belki de evin içinden geçti. Olabilir.
O da mümkün.
Ön tarafta iz...

WALTER

Ön tarafta iz var mıydı?

LICHT

Ön tarafta ne yazık ki iz yoktu efendim.

BAYAN BRIGITTE

Evet, ön tarafta yol iyice çiğnenmişti.

ADAM

Çiğnenmiş. İçinden geçmiş. Şerefsizim öyle.

Hayır, dikkat edin; burada, adaletin yuvasında

Tökezleyip ayağı takılmış. Zaten arşivde

Pis bir koku yoksa bana da yalancı desinler.

Hesaplarımda, doğruluklarından kuşkum yok elbette

Ama olur da bir karışıklık çıkarsa, şerefim üzerine

Yemin ederim hiçbir sorumluluk üstlenmem.

WALTER

Doğrusu ben de.

(*Kendi kendine.*)

Hımm! Acaba sol muydu,

Yoksa sağ mıydı, bilemedim. Ayaklarından biri...

Sayın Hâkim! Kutunuzu uzatabilir misiniz? Rica etsem.

ADAM

Kutu mu?

WALTER

Tütün kutusu. Verin bana!

ADAM

(*Licht'e.*)

Adalet Müfettişi Bey'e götürün.

WALTER

Ona ne gerek var? İki adımlık yer zaten.

ADAM

Söyledim zaten. Beyefendiye verin siz.

WALTER

Ben aslında sizin kulağınıza

Bir şey söylemek istiyordum.

ADAM

Daha sonra şey edelim, ilk uygun fırsatta...

WALTER

Olur olur.

(*Licht tekrar yerine oturduktan sonra.*)

Beyler söyleyin bakalım, bu beldede

Biçimsiz ayaklı kimse var mı?

LICHT

Hım! Aslına bakarsanız Huisum'da böyle biri var...

WALTER

Öyle mi? Kim o?

LICHT

Zât-ı âliniz bunu Sayın Hâkim'e sorsanız...

WALTER

Sayın Hâkim Adam'a mı?

ADAM

Benim hiçbir bilgim yok.

Burada Huisum'da görev yapmaya başlayalı on yıl oldu,

Bildiğim kadarıyla biçimsiz ayaklı kimse yok,

Hepsi sıhhatli.

WALTER

(*Licht'e.*)

Siz buradaki kimi kastetmiştiniz?

BAYAN MARTHE

Ayaklarını dışarı çıkarsın!

Kürsünün altında öyle bir endişeyle saklıyor ki

Gören de izi o bırakmış sanacak.

WALTER

Kim? Sayın Hâkim Adam mı?

ADAM

Ben? İz mi?

Şeytan mıyım ben? At toynağı mı bu?

(*Sol ayağını gösterir.*)

WALTER

Gerçekten de öyle. Ayakta bir sorun yok.

(*Gizlice.*)

Duruşmayı bitirin hemen.

ADAM

Bu ayak şeytanda olsaydı,
Baloya gidip dans edebilirdi.

BAYAN MARTHE

Ben de onu diyorum ya.
Sayın belde hâkimi nasıl olur da...

ADAM

Ah, ne?! Ben ha!

WALTER

Bitirin hemen dedim size.

BAYAN BRIGITTE

Bir tek şey aklıma takıldı sayın beyler,
O da şeytanın bu tören tarzı!

ADAM

Ne töreniymiş o?

BAYAN BRIGITTE

Burada işte, bu peruk!
Şeytanı kim böyle bir kılıkta görmüş?
Vıcık vıcık içyağıyla dolu içi,
Kürsüye çıkmış başpapazın sanki!

ADAM

Cehennemde giyim modası nasıl Bayan Brigitte?
Buralarda yaşayan bizler bilmiyoruz elbette!
Normalde kendi saçıyla dolaştığı söylenir.
Ama yeryüzündeysen, benim kanaatim o ki
Toplumda ileri gelen kişilerin arasına
Karışmak amacıyla peruk takıyor olabilir.

WALTER

Alçak seni! Bu adamı halkın önünde rezil ederek
Hâkim kürsüsünden indirmek gerek! Sizi koruyan
Tek bir şey var, o da bu kürsünün şerefi.
Bitirin duruşmanızı!

ADAM

Umarım öyle değildir...

WALTER

Sizin bir şey umacak durumunuz yok şimdi.
Davadan çekiliyorsunuz derhal.

ADAM

Yoksa siz benim, benim Sayın Müfettiş, dün peruğu
Asmanın orada düşürdüğüme mi inanıyorsunuz?

WALTER

Mümkün değil, canım! Sizinki mum alevinde
Sodom ve Gomora gibi yanıp tutuşmuştu ya.

LICHT

O da yetmedi kedi
Bir de dün içine yavruladı efendim.

ADAM

Beyler burada görünüş aleyhime olabilir:
Siz rica ediyorum aceleyle sonuca varmayın.
Zira ya şerefimle ya da fuhuşla tanınacağım.
Genç hanım sustuğu müddetçe, beni ne hakla
Suçladığınızı kavrayabiliyor değilim.
Huisum'un hâkim kürsüsünde oturuyorum ben burada
Ve peruğu da işte bu masanın üzerine koyuyorum:
Bunun bana ait olduğunu iddia edeni de
Utrecht'teki üst mahkemeye davet ediyorum.

LICHT

Hım! Peruk da sanki sizin kafanıza göre yapılmış,
Cuk diye oturuyor size ama.

(Peruğu Adam'ın kafasına takar.)

ADAM

Kuru iftira!

LICHT

Öyle değil mi?

ADAM

Omuzlarıma manto diye atsam
Yine büyük gelir bana, düşün kafama ne kadar büyük bu.
(Aynada kendine bakar.)

RUPRECHT

Tanrım, ne yüz­süz adam bu yahu!

WALTER

Sessiz olun!

BAYAN MARTHE

Gerçekten ne iğrenç hâkimmiş bu be!

WALTER

Tekrar soruyorum, şimdi *siz* mi yaparsınız,

Yoksa davayı *ben* mi sonuçlandırayım?

ADAM

Evet, siz ne emredersiniz?

RUPRECHT

(*Eve'ye.*)

Eve, söyle: O muydu?

WALTER

Ne yapmaya çalışıyor bu utanmaz?

VEIT

Konuşma sen, hiç konuşma.

ADAM

Dur, bekle bakalım vahşi herif! Yakalayacağım seni.

RUPRECHT

Gel haydi, seni at ayaklı herif, gel!

WALTER

Hey! Mübaşir!

VEIT

Kapa çeneni dedim sana.

RUPRECHT

Dur sen! Bugün yakalayacağım işte seni.

Bugün benim gözüme kum falan da atamayacaksın.

WALTER

Bu kadar eğlendiğiniz yetmedi mi artık Sayın Hâkim?

ADAM

Evet, zât-ı âlileri

İzin verirse, şimdi hükmü açıklıyorum öyleyse.

WALTER

İyi. Öyle yapın. Açıklayın.

ADAM

Dava konusu açıklığa kavuşmuştur,
Ruprecht adlı şu hergele olayın failidir.

WALTER

O da iyi. Devam edin.

ADAM

Boynu demir boyundurukla
Bir güzel tanışsın, hâkimine karşı toplum içinde
Yakışksız davrandığı için
Kendisini hapse mahkûm ediyorum.
Ne kadar süreceğine ayrıca karar vereceğim.

EVE

Ruprecht'i mi?..

RUPRECHT

Ben mi hapse giriyorum?

EVE

Demir parmaklıklar ardına mı?

WALTER

Kaygılanmayın siz çocuklar.
Bitirdiniz mi?

ADAM

Testiyi yenisiyle değiştirip değiştirmemek de ona kalmış,
Bana göre hava hoş.

WALTER

İyi o zaman. Celse kapanmıştır.
Ruprecht de Utrecht'teki
Üst mahkemeye müracaat edebilir.

EVE

O halde, onun şimdi önce
Utrecht'e mi müracaat etmesi gerekecek?

RUPRECHT

Ne? Ben mi?

WALTER

Evet, Tanrı aşkına, evet! O zamana dek de...

EVE

O zamana dek de?..

RUPRECHT

Hapse mi gireceğim?

EVE

Demir boyunduruk mu takılacak?

Siz hâkim değil misiniz?

Oradaki, orada oturan o utanmaz...

Bizzat o...

WALTER

Dinle işte, Tanrı aşkına! Sus!

O zamana dek onun saçının teline zarar gelmemesi...

EVE

Fırla Ruprecht!

Testiyi Hâkim Adam kırdı!

RUPRECHT

Vay, bekle sen!

BAYAN MARTHE

O mu?

BAYAN BRIGITTE

O mu yapmış?

EVE

O, evet, o! Haydi Ruprecht!

Eve'ciğinin yanında bu adam vardı dün!

Haydi! Yakala şunu! İstedğin gibi patakla şimdi.

WALTER

(*Ayağa kalkar.*)

Dur orada! Burada kargaşa çıkaran olursa...

EVE

Neyse ne!

Girdiğin hapse değsin, git Ruprecht!

Git, şunu hâkim kürsüsünden aşağı at.

ADAM

İzninizle, kusura bakmayın beyler.

(Kaçar.)

EVE

Burada, yakala!

RUPRECHT

Durdurun şunu!

EVE

Çabuk, çabuk!

ADAM

Ne?

RUPRECHT

Seni topal şeytan, seni!

EVE

Yakaladın mı?

RUPRECHT

Tanrı'nın belası!

Cübbesi elimde kaldı!

WALTER

Koş! Mübaşiri çağır!

RUPRECHT

(Cübbeyi yere çalar.)

Sıçan seni. Al sana. Pis sıçan. Al be al.

Al bakalım. Kamburuna sayılsın bu da.*

WALTER

Saygısız, kaba adam... Çabuk düzen sağlansın burada!

Sana gelince, sen de sakınleşmezsen eğer,

Sana verilen hapis hükmü gerçek olacak bak.

VEIT

Sakin ol sen de azgın teke!

* Ruprecht, Adam kaçtığı için hıncını elinde kalan giysiden çıkarır. (ç.n.)

12. Sahne

Adam hariç önceki kişiler. Hepsi sahnenin ön tarafına doğru hareket eder.

RUPRECHT

Ah Eve'ciğim.

Sana ne hakaretler ettim bugün, utanıyorum.

Yukarıdaki Tanrı çarpsın beni; hele ya dün!

Ah benim altın kızım, canım, biricik gelinim!

Acaba günün birinde beni affedebilecek misin?

EVE

(Walter'in ayaklarına kapanarak.)

Beyim! Şimdi bize yardım etmezseniz, bittik demektir!

WALTER

Bittiniz mi? Nedenmiş?

RUPRECHT

Tanrı aşkına! Ne oluyor?

EVE

Ruprecht'in askere alınmasını engelleyin!

Çünkü Hâkim Adam bana aramızda

Sır kalması şartıyla söyledi: Bu celp

Doğu Hindistan'aymış ve oradan geriye,

Siz de biliyorsunuz,

Üç adamdan biri ancak dönebiliyor!

WALTER

Ne! Doğu Hindistan mı? Aklınızı mı kaçırdınız?

EVE

Banten'e saygın beyim, hiç inkâr etmeyin!

Hükümetin bundan bir süre önce çıkardığı,

Ülkedeki milis güçlerine yönelik çok gizli

Talimatları içeren mektup da işte burada:

Gördüğünüz gibi her şeyden haberim var.

WALTER

(*Mektubu alıp okur.*)

Sahtekârlığın böylesi ne görülmüş ne duyulmuş!
Bu mektup sahte!

EVE

Sahte mi?

WALTER

Ben ne kadar gerçeksem, bu o kadar sahte!
Sayın Kâtip Licht siz söyleyin,
Utrecht'ten size yollanan görev emri mi bu?

LICHT

Emir mi? Ne emri! Ne büyük yalancı bu!
Kendi elleriyle düzenlemiş bunu!
Askere alınan birliklerin yurtiçinde
Görevlendirilecekleri kesin; kimse onları
Doğu Hindistan'a falan göndermeyi düşünmüyor!

EVE

Hiç öyle bir şey yok mu şimdi beyler?

WALTER

Şerefim üzerine yemin ederim ki yok!
Sözlerime kanıt olması için de: Ruprecht konusunda bana
Söylediğiniz gibi olsun:
Onun askerlik bedelini ödemeyi de ben üstleniyorum.

EVE

(*Ayağa kalkar.*)

Tanrım! Bu cani ne yalanlar söylemiş bana!
Son ana dek hep bu korkunç kaygılarla
Kalbime eziyet ediyordu. Gece vakti gelip
Ruprecht'i bütün askerlik hizmetlerinden kurtaracak
Düzmece hastalık karnesi gibi bir şey gösterdi;
Uzun uzun açıklayıp ikna etmeye çalıştı ve
Yanımda yazma bahanesiyle gizlice odama girdi:
Benden o kadar utanç verici şeyler istedi ki beyler,
Anlatmaya bir genç kızın ağzı cüret edemez!

BAYAN BRIGITTE

Ah alçak, utanmaz dolandırıcı, ah!

RUPRECHT

Bırak, unut o toynaklı şeytanı tatlım benim!
İnan bana, eğer testiği bir at kırmış olsaydı,
Hissedeceğim kıskançlık ancak bu kadar olurdu!
(Öpüşürler.)

VEIT

Ben de tam onu diyorum ya!
Öpüşün, barışın, birbirinizi sevin,
Hamsin Yortusu'nda da isterseniz düğününüzü yaparız.

LICHT

(Pencerenin yanında.)
Gelin bakın Hâkim Adam'a lütfen;
Sürülmüş tarlaların karıklarını eze eze,
İdamdan kaçarcasına, kan ter içinde,
O tepe senin, bu tepe benim nasıl da koşuyor dörtnala!

WALTER

Ne? Hâkim Adam mı o?

LICHT

Pek tabii!

MUHTELİF KİŞİLER

Yola çıktı şimdi de. Bakın! Şuna bakın!
Peruğu sırtını nasıl dövüyor!

WALTER

Çabuk Kâtip Bey, koşun! Tekrar buraya getirin şunu!
Kendimi kurtaracağım diye daha beter şeyler yapmasın.
An itibarıyla zaten görevinden uzaklaştırıldı,
Yeni görevlendirme emri gelinceye dek de
İşlerin çekip çevrilmesi için sizi bu göreve atıyorum;
Kasa hesapları umut ettiğim gibi doğru çıkarsa,
Onu istifa etmeye mecbur bırakmam.
Haydi! Ricamı kırmayın, yakalayıp getirin şunu!
(Licht çıkar.)

Son Sahne

Licht hariç öncekiler.

BAYAN MARTHE

Bana Utrecht'te Adalet binası nerede bulunur
Söyleyebilir misiniz acaba sayın bayım?

WALTER

Neden Bayan Marthe?

BAYAN MARTHE

(Alınan bir tavırla.)

Hım! Neden mi? Bilmem...

Testi meselesinde adalet sağlanmasın mı?

WALTER

Affedersiniz! Pek tabii. Büyük pazarın orada,
Duruşmalar da salı ve cuma günleri yapılıyor.

BAYAN MARTHE

İyi. Haftaya da oraya başvururum.

(Herkes çıkar.)

SON

Heinrich von Kleist (1777-1811): XIX. yüzyıl Alman edebiyatının en önemli yazarlarından. Tiyatro oyunları, şiirler ve öyküler yazdı. Kant'ı okuduktan sonra bilginin değerinden kuşkuya düştü, akla değil duyguya güvenmeyi tercih etti. Akıl ile duygu arasında süren zıtlık, eserlerinin özünü oluşturdu. Öykülerinde insanların ve doğanın zorbalığı karşısında kendilerini tüketircesine bütün güçlerini harcayan kişileri konu aldı. Eserlerinde titizlikle seçilmiş sözcüklerle örülü güçlü ifadeler kullandı. Sanatsal dehası ile çağdaş yaşam ve edebiyatın pek çok sorununu önceden gören Kleist, kendisinden sonraki Alman ve Fransız yazarları için önemli bir ilk örnek oldu. 1806 yılında Kleist tarafından kaleme alınan, 1808 yılında Goethe tarafından sahnelenen Kırık Testi, Hollanda'daki Huisum adlı küçük bir yerdeki mahkemede yaşananların anlatıldığı bir komedyadır. Temeli insanın kusurlu doğasına dayandırılan yargı sistemini hicveden Kırık Testi günümüzde Alman komedyaları içinde en bilinen ve çok sahnelenen oyunlardan biridir.

Barış Gönülşen (1974): İzmir'de doğdu. İzmir Bornova Anadolu Lisesi Almanca Edebiyat ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi İktisat Bölümü mezunudur.

Uzun süredir kitap çevirerek yaşamını sürdüren çevirmen Almanca ve İngilizceden çok sayıda eseri Türkçeye kazandırmıştır.

